

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KEELED JA MITMEKEELSUS KOOLIS“

Maksim Torn

**KOROONAVIIRUSEGA SEOTUD EESTIKEELSE
SÕNAVARA ISEÄRASUSI KÕRVUTATULT INGLISE
KEELEGA**

Bakalaureusetöö

Juhendaja PhD Szilárd Tibor Tóth

NARVA 2025

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maksim Torn,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Koroonaviirusega seotud eestikeelse sõnavara iseärasusi kõrvutatult inglise keelega“, mille juhendaja on Szilárd Tibor Tóth, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Maksim Torn

19.05.2025

Lõputöö autorluse kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Maksim Torn

/allkirjastatud digitaalselt/

19.05.2025

SUMMARY

PARTICULARITIES OF ESTONIAN VOCABULARY RELATED TO CORONAVIRUS IN COMPARISON WITH ENGLISH

After the spread of the coronavirus in 2020, phrases and words related to the COVID-19 that were not common before have been introduced in the Estonian language in recent years. In the bachelor's thesis, the particularities of the Estonian vocabulary related to the coronavirus have been studied by comparing these words with their English equivalents.

The research is focused on understanding of the words used in connection with the coronavirus and their contextual use. The purpose of this work is to detect the meaning and usage of words related to the coronavirus and to compare these words with the equivalent English vocabulary. Literature and word searches are conducted in English and Estonian.

The work deals with the meaning of these words, their use in Estonian and their comparison with English counterparts. The vocabulary research is presented in the form of a table with the English equivalents of the words and phrases related to the coronavirus in Estonian. The second table determines what a specific vocabulary unit is: a primary word, a compound word or a phrase. For this, vocabulary material has been collected from various sources. Scientific articles, dictionaries, news articles and medical articles have been used as sources.

Research problem: The rapid spread of the coronavirus and the accompanying changes in society have led to the emergence of an extensive vocabulary that is now integrated into everyday language use in both Estonian and English. The linguistic response to the crisis is reflected in aspects such as the use of compound words and word combinations, changes in the meaning of vocabulary, and contextual use. It is necessary to identify the lexical properties of vocabulary items, their meaning, and contextual use in the two languages.

The research problem is that there is no systematic overview of the lexical properties of Estonian and English vocabulary related to the coronavirus and their comparison. It is necessary to understand how different languages deal with vocabulary related to the pandemic and how this affects language use and language development more broadly.

Research questions:

1. What are the coronavirus-related vocabulary items that have been introduced in the Estonian language?
2. How do vocabulary items related to the coronavirus differ in Estonian and English?
3. In what context are vocabulary items related to the coronavirus used?

SISUKORD

SUMMARY	4
SISSEJUHATUS	7
VARASEMAD UURINGUD	9
1. TEOREETILINE TAUST	10
1.1. Koroonaviiruse pandeemia sõnavara.....	10
1.2. Sõnavara kujunemise mehhanismid eesti ja inglise keeles	11
1.3. Koroonaviiruse sõnavara leksikaalsed omadused	12
1.4. Eestikeelse koroonaviiruse sõnavara kõrvutamine ingliskeelsega	13
1.5. Koroonaviiruse sõnavara kontekstikasutus	14
1.6. Kontekstikasutamise suundumused	15
2. UURIMISMETOODIKA	17
2.1. Andmete kogumise meetod	17
2.2. Valik ja valimi suurus.....	18
2.3. Uurimismeetod	18
2.4. Meetodi tugevused ja nõrkused	20
3. TULEMUSED	22
3.1. Sõnavaraüksused	22
3.2. Tulemuste arutelu	27
4. JÄRELDUSED.....	29
KOKKUVÕTE	30
KASUTATUD KIRJANDUS	32
LISAD	33
Lisa 1. Koroonaviirusega seotud sõnavara allikate loetelu	33
Tabel 1. Koroonaviirusega seotud sõnavara kõrvutav tabel.....	36
Tabel 2. Koroonaviirusega seotud liitsõnade, liitsõnade ja sõnaühendite tabel	60

SISSEJUHATUS

Koroonaviiruse (edaspidi töös esineb kui COVID-19 või viirus) levikuga 2020. aastal hakati kasutama koroonaviirusega seotud sõnu, mille varasem kasutus ei olnud levinud. (Istók jt, 2022, lk 49). Käsitlen selle meditsiinilise sõnavara kujunemist, keskendudes selle struktuurile, päritolule ja kasutusalaadele. Selline sõnavara kajastub nii meditsiini- kui ka üldkeelekasutuses pandeemia ajal.

Alates 2020. aastast on COVID-19 pandeemia tõttu maailm kokku puutunud vajadusega keeli kohandada ja koroonaviiruse teemal sõnu kasutada (Istók jt, 2022, lk 50). Eesti keel ei ole selles osas erand. Trageli ja Habichti (2021, lk 58) hinnangul on sõnavarauringutes täheldatud, et erakorralised olukorrad, nagu näiteks pandeemiad, mõjutavad keelekasutust nii, et eri valdkondade spetsiifiline terminoloogia jõuab laiema üldsuse igapäevasesse kasutusse.

Bakalaureusetöös uurin sõnavara, mida tänapäeval seostatakse koroonaviirusega ning kõrvutan seda ingliskeelse sõnavaraga. Käsitlen meditsiiniliste sõnade iseärasusi eesti ja inglise keeles. Uurin põhjalikult neid sõnu, mida viirusega seoses kasutatakse, nende tähendusi ja kontekstikasutust.

Lõputöö eesmärk on tuvastada koroonaviirusega seotud sõnade liike, definitsioone ja kasutust eesti keeles ning kõrvutada neid sõnu ingliskeelsete vastetega. Viiruse teemalised sõnad on eesti keeles eksisteerinud ka varem, aga neid kasutati tähendustes või olukordades, mis ei olnud seotud koroonaviirusega. Töös käsitlen nende sõnavaraüksuste arvu, nende tähendusi, kasutamist ja kõrvutamist ingliskeelsete vastetega.

Töö on koostatud selleks, et käsitleda COVID-19 sõnavara kahes keeles, kuna see aitab paremini edastada teavet koroonaviiruse teemal. Lõputöös olen uurinud, milline sõnavara on kasutatud seoses koroonaviiruse pandeemiaga eesti keeles ning millistest allikatest saab leida neid sõnu. Käsitlen nende kasutamist kontekstis, mille põhjal saab teha järeldusi nende esinemise kohta.

Selle valdkonna aktuaalsus seisneb selles, et koroonaviiruse tõttu need sõnad ja sõnaühendid leidsid laialdast kasutust (Istók jt, 2022, lk 49). Eestis koroonaviiruse teemal sõnade leksikaalsed omadused ja nende võrdlus ingliskeelsete vastetega võivad olla aktuaalsed uurimisteedad leksikograafia ja keeleteaduse valdkonnas.

Eestikeelse koroonaviiruse sõnavara uurimine on tähtis, kuna see aitab mõista, kuidas keel reageerib uutele nähtustele. See võimaldab mõista, kuidas ja miks COVID-19 sõnavara kujuneb, millised asjaolud mõjutavad selle kasutamist ning milliseid suundumusi saab nende sõnade kasutamisel ära tunda.

Eestikeelsete COVID-19 sõnade võrdlemine ingliskeelsete vastetega aitab tagada teaduslikku täpsust ning toetada eesti keele arengut. Uurimistöö metoodikas kasutan kvalitatiivset uurimisviisi, mis on lähemalt selgitatud peatükis 2. Sõnavara andmed on esitatud tabeli kujul (vt Tabel 1), kus kõrvutan eestikeelseid sõnu ingliskeelsete vastetega.

Töö teoreetilises osas käsitlen seda, mille tõttu on kasvanud nende sõnade sagedus ning milline koroonaviiruse teemaline uurimuslik taust on juba olemas. Allikad on meditsiinilised ja teaduslikud artiklid, riiklikud veebilehed, uudised ja sotsiaalmeedia. Sõnade ja allikate otsing toimub kahes keeles.

Uurimisprobleem: Koroonaviiruse kiire levik ja sellega kaasnenud muutused ühiskonnas tõid kaasa ulatusliku sõnavara tekke, mis on nüüdseks integreeritud igapäevasesse keelekasutusse nii eesti kui ka inglise keeles. Keeleline vastus kriisile kajastub sellistes aspektides nagu liitsõnade ja sõnaühendite kasutus, sõnavara tähenduse muutumine ja kontekstuaalne kasutus. On vaja tuvastada sõnavaraüksuste liike, nende tähendusi ja kontekstikasutust.

Uurimisprobleem seisneb selles, et puudub süsteemne ülevaade koroonaviirusega seotud eesti- ja ingliskeelse sõnavara leksikaalsetest omadustest ning nende võrdlusest. On vaja mõista, kuidas pandeemiaga seotud sõnavara kasutatakse ja tõlgendatakse erinevates keeltes ning kuidas see mõjutab laiemalt keelekasutust ja keelearengut.

Uurimisküsimused:

1. Mis on need koroonaviirusega seotud sõnavaraüksused, mis on kasutusele võetud eesti keeles?
2. Mille poolest koroonaviirusega seotud sõnavaraüksused erinevad eesti ja inglise keeles?
3. Millises kontekstis on kasutatud koroonaviirusega seotud sõnavaraüksused?

VARASEMAD UURINGUD

Varasematest uuringutest selgub, et koroonaviirusega seotud sõnade ja sõnaühendite kasutamine kasvab. Varem selline leksika ei olnud laialt levinud (Istók jt, 2022, lk 49). Trageli ja Habichti (2021, lk 56) hinnangul oli 2021. aasta kevadeks kujunenud olukord selliseks, et poodide ja asutuste ustele oli kogunenud väga palju erinevaid piirangutega seotud teavitusi, mistõttu need meenutasid oma rohkuselt juba teadetetahvleid.

Raet (2023, lk 230) märgib, et 2020. aasta kevadel, kui koroonapandeemia algas, ilmus meediasse kiiresti suur hulk meditsiini- ja epidemioloogiaalaseid termineid, mis olid mittespetsialistidele varem tundmatud. Kuna tervisekriis puudutas kogu ühiskonda, tekkis vajadus selgitada haigusega seotud teemasid, nagu selle tekkepõhjused ja ennetusvõimalused, ka laiemale avalikkusele arusaadaval viisil.

Meditsiiniline sõnavara esines sageli igapäevaelus COVID-19 ajal. See viitab nende sõnade levikule ühiskonnas (Pärtel, 2021). Need sõnad käsitlevad selliseid tegevusi nagu vaksineerimine, ohutusmeetmed, meditsiinilised uuringud jne (Katella, 2020).

Eestikeelsetele sõnadele ingliskeelsete vastete leidmine on oluline, et tuvastada sõnavara definitsioone ja kontekstikasutust. COVID-19 teemal leidub ka uuringuid, kus rõhutatakse olulisust uurida vasteid erinevates keeltes (Perez, 2020).

1. TEOREETILINE TAUST

Selles peatükis käsitletakse COVID-19 pandeemia ajal kujunenud sõnavara ning selle iseärasusi eesti ja inglise keeles. Alapeatükis 1.1 selgitatakse, kuidas pandeemia mõjutab eri keelte sõnavara kujunemist, milliseid tegureid see protsess hõlmab ning kuidas sõnad ja terminid ilmnesid meedias, teaduses ja igapäevaelus. Alapeatükis 1.2 käsitletakse eesti keele sõnavara kujunemise põhimõtteid, sealhulgas aglutinatiivset struktuuri ja tuletussüsteemi, mis võimaldavad sõnade loomist.

Alapeatükis 1.3 kirjeldatakse COVID-19 sõnavara leksikaalseid omadusi, sh sõnade moodustumist liitmise, tuletamise ja laenamise kaudu. Alapeatükis 1.4 võrdlatakse eestikeelset koroonaviiruse sõnavara ingliskeelsega, tuues välja nende sarnasused ja erinevused nii tähenduse kui ka struktuuri tasandil. Alapeatükis 1.5 käsitletakse COVID-19 sõnavara kontekstikasutust, uurides selle esinemist eri tekstiliikides, nagu teadusartiklid, uudised ja sotsiaalmeedia.

1.1. Koroonaviiruse pandeemia sõnavara

Koroonaviirusega seotud sõnavara on muutunud keelekasutust ja mõjutanud erinevaid eluvaldkondi, sealhulgas meditsiini, teadust, poliitikat ja igapäevast suhtlust. Terminid on kiiresti levinud ja kinnistunud keelekeskkonnas, kujundades nii avalikku arvamust kui ka viisi, kuidas inimesed pandeemiaga seotud teemadest räägivad (Perez, 2020).

Kuna COVID-19 terminoloogia on saanud osaks igapäevasest keelekasutusest, peegeldab see keele võimet kohaneda uute oludega ning kajastada ühiskondlikke muutusi (Mägi, 2021; Istók jt, 2022, lk 49). Lisaks sellele on koroonaviirusega seotud sõnade levik ja juurdumine keelearengu oluline osa, mis mõjutab keelekasutuse struktuuri ja arengusuundi ka tulevikus (Pärtel, 2021).

COVID-19 pandeemia ajal on erinevates keeltes välja kujunenud selleteemaline sõnavara, mida on mõjutanud teadlased, ajakirjanikud, poliitikud ja keelekasutajad (Perez, 2020). Meedias, teaduses ja meditsiinis ning igapäevaelus kõlavad sõnad ja sõnaühendid, mis kajastavad koroonaviirust (Istók jt, 2022, lk 50).

Sõnu saab moodustada olemasolevate sõnade ja juurte põhjal, liitudes olemasolevaid elemente (Erelt, M. jt, 2020, lk 623). Need sõnad ka ilmuvad laenamisel teistest keeltest, eriti inglise keelest, mis on rahvusvaheline keel teadus- ja meditsiini valdkonnas (Katella, 2020).

Inglise keeles on COVID-19 pandeemia esile toonud hulga meditsiinilisi termineid, mis on muutunud igapäevase keelekasutuse osaks. Näiteks *herd immunity* kirjeldab olukorda, kus suur osa elanikkonnast on immuunne, vähendades seeläbi haiguse levikut. Paljud neist, nagu *antibodies*, *asymptomatic*, *quarantine*, *clinical trial*, *vaccine efficacy* ja *immune response*, olid olemas juba enne pandeemiat, kuid nende kasutus sagenes märkimisväärselt kriisi ajal.

Need sõnad kinnistusid mitte ainult meditsiiniterminoloogiasse, vaid leidsid koha ka laiemas meediakeeles, saades osaks igapäevastest aruteludest, otsustusprotsessidest ja kriisikommunikatsioonist (Perez, 2020). See näitab, kuidas meditsiiniline sõnavara võib eriolukordades kiiresti levida ja mõjutada keelekasutust ning ühiskondlikku teadlikkust.

1.2. Sõnavara kujunemise mehhanismid eesti ja inglise keeles

Aglutinatiivsus ja tuletussüsteem mõjutavad sõnade kujunemist, võimaldades keelel olla väga paindlik ja rikkalik (Kasik, 2015, lk 93). Aglutinatiivsus tähendab, et tüvedele lisatakse eri sufikseid ja lõppe grammatiliste suhete ja tähenduste väljendamiseks. (Erelt, M. jt, 2020, lk 180). Eesti keele sõnavara moodustamise süsteem võimaldab luua nii liitsõnu kui ka sõnaühendeid, kus kasutatakse mitut elementi (Kasik, 2015, lk 99). Eesti keeles on moodustatud sõnu nagu *sümpptomivaba*, *superlevitaja*, *vaktsineerimiskampaania* ja *nakkusohtlikkus*, mis põhinevad juba olemasolevatel tüvedel ning kasutavad liitmist ja tuletamist.

Sufiksid mängivad olulist rolli eestikeelsete COVID-19 sõnade moodustamisel. Selline tulemus on tingitud eesti keele aglutinatiivsest iseloomust, mis võimaldab moodustada uusi sõnu, lisades tüvedele järelliiteid ja muutes sellega sõnade tähendust (Erelt, M. jt, 2020, lk 326). Seetõttu on koroonaviirusega seotud leksika kujunemine tihedalt seotud eesti keele grammatiliste ja semantiliste eripäradega (Pärtel, 2021). Saab lisada, et inglise keel ei ole aglutinatiivne, aga ka selles on sufikseid.

Tuleb arvestada sõnavara kasutamist kultuurikeskkonnas, kus teatud sõnad on kasutatud. Sõnavara kasutamine sõltub kultuurikeskkonnast, kus teatud sõnad on levinud. Eesti keele sotsiokultuuriline taust mõjutab nii üksiksõnade kui ka sõnaühendite kasutust. (Mägi, 2021).

Erinevalt eesti keelest ei ole inglise keel aglutinatiivne, vaid analüütilisem, toetudes rohkem fikseeritud sõnajärjele ja abisõnadele (Katella, 2020). Inglise keel kasutab sõnamoodustuses sufikseid ja prefikseid, eriti meditsiinilise terminoloogia puhul. Näiteks sõnad *asymptomatic*, *immunization*, *quarantine period*, *healthcare system* või *vaccination strategy* on sageli moodustatud ladina või kreeka päritolu tüvedest ja ees- või järelliidetest nagu *a-*, *-tion*, *-ness* jne.

Inglise meditsiinisõnavara puhul on levinud ka fraasiline ülesehitus – sageli kasutatakse mitmest sõnast koosnevaid väljendeid (nt *personal protective equipment*, *contact tracing*, *booster dose*), mis eesti keeles kipuvad olema liitsõnad (*isikukaitsevahendid*, *kontaktijälgimine*, *tõhustusdoos*).

1.3. Koroonaviiruse sõnavara leksikaalsed omadused

Töös olen käsitlenud koroonaviiruse sõnade leksikaalseid omadusi. Mõned tuvastatud sõnad on moodustatud olemasolevate sõnade või sõnaühendite liitmisel, näiteks *haiguspuhang* (*haigus* + *puhang*), aga teised on sõnad, mis on laenatud inglise keelest.

Sõna *sümptomivaba* ('ilma sümptomiteta') tähistab haigestumist, mille sümptomid ei ole nähtavad. *Superlevitaja* (*super* + *levitaja*) on isik, kes tekitab nakkushaiguse laiemat levikut. *Super* on pooleesliide (prefiksoid). COVID-19 sõnade moodustamise tunnused on erinevad. Üks nendest on liitsõnad nagu *vaktsineerimiskampaania* (*vaktsineerimine* + *kampaania*). Koroonaviirusega seotud sõnad on kasutatud meditsiinilistes või teaduslikes tekstides, kuid nendest kujuneb ka igapäevase keele osa (Mägi, 2021).

Inglise keele leksikaalsed omadused kriisiolukorras näitavad tugevat sõltuvust ladina ja kreeka päritolu tüvedest ning morfeemidest (Katella, 2020). Sageli kasutatakse eesliiteid nagu *anti-*, *pre-*, *post-* ja järelliiteid nagu *-tion*, *-ity*, *-ness*, et moodustada või täpsustada termineid (nt *immunization*, *infectiousness*, *quarantine period*). Võrreldes eesti keelega on inglise terminid sageli kompaktsemad vormilt, kuid laiemad tähenduslikult.

Koroonaviiruse nakkuse levik on toonud kaasa ingliskeelsete vastete laenamise ja kasutamise (Mägi, 2021). COVID-19 sõnad on muutunud keele loomulikuks osaks, rikastades sõnavara vastavalt tänase maailma vajadustele. Liitmine võib muuta keelt mitmekesisemaks, kuna selle suhtes ei ole palju piiranguid (Erelt, M. jt, 2020, lk 326).

Koroonaviirusega seotud sõnavara mõjutab ka olemasolevate sõnade ja sõnaühendite tähendust (Katella, 2020). Need sõnad võivad saada uut tähendust haiguspuhangu tõttu, teised aga võivad kaotada oma algtähendust või harvemaks muutuda (Istók jt, 2022, lk 50).

Koroonaviiruse sõnavara roll on kultuuriliselt ja sotsiaalselt oluline (Pärtel, 2021). COVID-19 sõnade kasutus aitab mõista nakkust, tutvuda sellega ning väljendada arvamust pandeemia kohta (Perez, 2020). Erinevad keeled võivad kasutada sõnavara omamoodi. Võib märgata, et koroonaviiruse sõnavara käsitleb sotsiaalset ja kultuurilist seisu tervisekriisi ajal ning rikastab keelekeskkonda (Pärtel, 2021).

1.4. Eestikeelse koroonaviiruse sõnavara kõrvutamine ingliskeelsega

Koroonaviiruse sõnavara kõrvutamine kahes keeles peab välja selgitama, mis on eesti ja inglise keeles kasutatavate sõnade sarnasused ja erinevused.

Eesti ja inglise keel on kasutanud koroonaviiruse sõnavara vastavalt viiruse leviku ulatusele ja sellega seotud vajadusele teavet edastada. (Perez, 2020). Sõna *vaktsineerimine* meenutab ingliskeelset *vaccination* oma tüve ja tähenduse poolest, kuna mõlemad on seotud immuunsuse loomise protsessiga ja on tuletatud ladinakeelsest tüvest *vaccinus*.

Sõnade tähendus võib erineda sõltuvalt kasutatud keelest. Karantiini ala võib eesti keelest tõlkida inglise keelde nagu quarantine zone. See on vaste, mille olen leidnud. Eesti keeles on sõnal *ala* kaks tähendust (*ala*: 1. mingi osa maast, maa-ala; piirkond, territoorium; 2. ainevaldkond; mõiste- v. käsitluspiirkond; tegevus- v. harrastussfäär, huviring jms) (Karelson jt, 2009).

COVID-19 sõnavara kõrvutamine võimaldab mõista nende sõnade kasutamist ja leksikaalseid omadusi eesti ja inglise keeles, seejuures ka keelte osatähtsust sõnade kujundamisel.

Inglise keeles on meditsiiniline terminoloogia sageli rahvusvahelise päritoluga ja põhineb ladina- või kreekakeelsetel tüvedel, näiteks *immunization*, *vaccination*, *antibodies*, *epidemiology*, *quarantine*, *contraindication*. Selline sõnavara on laialt kasutusel rahvusvahelises teaduskirjanduses, WHO ja CDC raportites, meedias ja ametlikus kommunikatsioonis (Perez, 2020).

1.5. Koroonaviiruse sõnavara kontekstikasutus

Koroonaviiruse sõnavara kontekstikasutus võimaldab välja selgitada, kuidas koroonaviirusega seotud sõnavara saab kasutada erinevates kontekstides. Koroonaviiruse sõnavara kasutamine esineb meditsiinitekstides, teadusartiklites ja sarnastes allikates. Seal ilmuvad spetsiifilised sõnad COVID-19 ravimise, diagnoosi ja ohutusmeetmete kohta.

COVID-19 sõnavara esineb ka uudistes, reklaamis ja sotsiaalmeedias (Mägi, 2021). Need sõnad on kasutatud koroonaviiruse olukorra teabe edastamiseks, mis mõjutab avaliku arvamuse kujundamist (Pärtel, 2021).

COVID-19 sõnavara kasutamine näitab, et neid sõnu kasutatakse tavasuhtluses, töös, õppeüritustes jms (Perez, 2020). Olulisel kohal on nende sõnade aktuaalsus uute olukordade ja ühiskonna muutuste tõttu (Katella, 2020).

Kontekstikasutusest selgub, et sõnad koroonaviiruse kohta on kasutatud mitmel viisil. Koroonaviirusega seotud sõnavara tabeli (vt Tabel 1) sõnad käsitlevad organismi kaitsmise meetodeid ja asümptomaatilist haigust.

Tabelis (vt Tabel 1) on käsitletud hügieeninõuete ohutusmeetmed nagu desinfitseerimisvahendid ja maskid ning eneseisolatsiooni tähtsus võimalike nakkuste tekkimisel. Seal esinevad ka rahvatervise ja kriisijuhtimise meetodid nagu eriolukorra väljakuulutamise, karantiinimeetmete kehtestamine, testimine, kontaktide jälgimine ja kriisimeeskonna korraldamine koroonaviiruse korral.

Kontekstilausetes kajastub patsientide ravimine, meditsiiniseadmed, vaktsineerimise tõhusus ning uute ravimite loomine teadusuuringute abil. Kontekstikasutus näitab meetmeid koroonaviiruse ennetamiseks alates isikukaitsevahenditest kuni uuringute ja rahvatervisliku strateegiani.

Inglise keeles on kontekstikasutus väga mitmekesine. Ametlikes meditsiinilistes allikates, nagu WHO ja CDC dokumendid, kasutatakse täpset ja standardiseeritud terminoloogiat: *booster dose*, *herd immunity*, *infection prevention*, *clinical trial*. Samad sõnad esinevad ka uudistartiklites ja rahvusvahelistes raportites, kuid sageli lühendatud, visuaalselt esile tõstetud või infograafikatesse integreerituna (Perez, 2020). Näiteks termin PPE (personal protective equipment) levis laialdaselt nii professionaalide kui ka elanikkonna seas ning sai kiiresti tuntuks lühendina.

Sotsiaalmeedias ja igapäevases inglise keeles kasutatakse samuti meditsiinilist sõnavara, kuid sageli kõnekeelselt või osaliselt uues tähenduses. Näiteks sõna *anti-vaxxer* kirjeldab inimest, kes on vastu vaktsineerimisele. Sellised terminid on pärit meditsiinikeelest, kuid omandavad sotsiaalses suhtluses uusi varjundeid ja tähendusvälju (Katella, 2020).

Kontekstuaalne kasutus näitab, et koroonaviiruse sõnavara ei piirdu ainult erialase keelekasutusega, vaid on levinud ühiskonna kõikidesse kommunikatsioonikihtidesse: alates teadusuuringutest kuni igapäevaste vestlusteni. See muudab meditsiinilise sõnavara osaks keelekeskkonnast ja kultuurilisest tajust ning näitab, kuidas keel kohandub kiiresti uutele sotsiaalsetele ja tervisealastele olukordadele (Katella, 2020).

Eelnevates alapeatükkides käsitlesin koroonaviiruse sõnavara leksikaalseid omadusi, selle võrdlust inglise keelega ning kasutust erinevates kontekstides. Selgus, et pandeemia ajal kujunenud sõnavara sisaldab nii eesti keeles loomulikult moodustunud liitsõnu ja tuletisi kui ka inglise keelest laenatud termineid.

1.6. Kontekstikasutamise suundumused

Selles alapeatükis olen tuvastanud COVID-19 sõnade ja sõnaühendite suundumused. Peamiseks suundumuseks on koroonaviiruse keele kasutuselevõtt massiteabevahendites, mille hulgas on uudised, tele- ja raadiosaated ning sotsiaalvõrgustik (nt Postimees, Delfi, Vikerraadio jt).

Koroonaviiruse leksikat on võimalik kasutada epideemilise olukorra kirjeldamiseks ja avalikkuse teavitamiseks (Perez, 2020). Kõige enam on COVID-19 sõnavara kasutatud meditsiini valdkonnas (Katella, 2020).

COVID-19 sõnavara esineb meditsiinilistes artiklites ning koroonaviirusega seotud dokumentides (Katella, 2020). Nende kasutamine on tingitud sellest, et meditsiinis kasutatakse palju termineid (Perez, 2020). Koroonaviiruse sõnu saab näha ka tavakeeles. Seda kasutatakse suhtlemiseks COVID-19 teemal, arutamiseks valitsuse ja arstide tegevuse üle ning suhtumiseks viirusega seotud sündmustesse.

Selle kohaselt on COVID-19 sõnade ja sõnaühendite osakaal oluline. Need sõnad on kasutatud, et hinnata valitsuse ja poliitiliste juhtide otsuseid ning tegevusi pandeemia korral (Perez, 2020).

Sellised suundumused näitavad, et koroonaviirusega seotud sõnavara laieneb erinevates eluvaldkondades kaasaegse elu teemade mõju all (Pärtel, 2021). Need sõnad ka viitavad selle leksika tähtsusele suhtlemisel ja viiruse olukorda mõistmisel (Mägi, 2021).

Järgmises peatükis keskendun uurimismeetoditele, mida kasutan selleks, et uurida pandeemia ajal kujunenud eesti- ja ingliskeelseid termineid ning nende omavahelisi seoseid. Selgitan valitud meetodite põhjendusi ja andmekogumise protsessi.

2. UURIMISMETOODIKA

Selles peatükis selgitan, milliseid meetodeid kasutasin koroonaviirusega seotud sõnavara kogumiseks ja analüüsimiseks. Alapeatükis 2.1 kirjeldan andmete kogumise protsessi, sh millistest allikatest pärineb uurimuse sõnavara ja kuidas on see süstematiseeritud tabelitesse. Alapeatükis 2.2 käsitlen valimi valikut ja suurust, selgitades, kuidas sõnad on kogutud ja millistel alustel on allikad valitud. Alapeatükis 2.3 tutvustan kasutatud uurimismeetodit, mille abil analüüsin kogutud sõnavara ning määratlen selle kasutamise eripärasid eesti ja inglise keeles.

Alapeatükis 2.4 annan ülevaate peamistest uurimislähenemistest, mida saab rakendada koroonaviiruse sõnavara võrdlemisel ja kontekstuaalsel uurimisel. Samuti käsitlen keele arengut ja sõnavara rolli avalikus tajumises. Alapeatükis 2.5 toon esile kasutatud meetodite tugevusi ja nõrkusi, tuues välja nii andmete süstematiseerimise eelised kui ka võimalikke piiranguid.

2.1. Andmete kogumise meetod

Koostas in koroonaviirusega seotud sõnavara tabelid (Tabel 1 ja Tabel 2), et võimaldada koroonaviirusega seotud sõnade ja sõnaühendite võrdlemist erinevates allikates. Sõnavara on peamiselt pärit meditsiinilistest ja teaduslikest artiklitest, uudistest ning sotsiaalmeediast. On oluline saada laiemat konteksti koroonaviiruse kohta erinevatest eluvaldkondadest.

Esimeses tabelis (vt Tabel 1) on sõnade ja sõnaühendite tähendused, sõnavara esinemise ja sõnade tähenduste allikad ning kontekstinäited. Teine tabel (vt Tabel 2) näitab, kas sõnavaraüksus eesti ja inglise keeles on lihtsõna, liitsõna või sõnaühend.

Uurimismetoodika võimaldab esile tuua koroonaviirusega seotud sõnavara mitmekesisuse ning näitab, kuidas need sõnad kajastuvad eestikeelses keelekasutuses. See aitab hinnata uurimise tulemusi ja tähtsust keelekogukonnale.

Eesti ja inglise keeles sõnavaraüksused jagunesid kolmeks põhitüübiks: lihtsõnad, liitsõnad ja sõnaühendid. Eesti keeles olen uurinud kokku 100 koroonaviirusega seotud sõnavaraüksust (vt Diagramm 3). Inglise keeles olen uurinud 100 sõnavaraüksust (vt Diagramm 3).

2.2. Valik ja valimi suurus

Uurimise käigus kasutan mittetõenäosuslikku valimit, kus olen kogunud andmeid juhuslikul viisil, et saada ülevaade erinevatest COVID-19 sõnade allikatest (Kalmus jt, 2015). Valimi suurus on määratud vastavalt uuringule seatud eesmärkidele. Bakalaureusetöö jaoks sai võtta kuni 100 sõna. Sõnad on võetud 2020. aasta seisuga. Allikate valimisel rõhutan usaldatavust, asjakohasust ja teabe mitmekesisust.

Mittetõenäosuslik valim tähendab, et kõik võimalikud andmeallikad ei ole võrdselt tõenäolised valimisse sattuma – uurija teeb teadliku või juhusliku valiku teatud tekstidest, allikatest või sõnadest (Kalmus jt, 2015). Sellisel juhul olen valinud COVID-19-ga seotud sõnu, mis on ilmnunud usaldusväärsetes allikates nagu uudisteportaalid, teadusartiklid, ametlikud dokumendid ja sotsiaalmeedia. Valim aitab kujundada üldpildi sellest, milline koroonaviiruse sõnavara on eesti keeles (ja selle töö raames ka inglise keeles) kasutusel olnud ning millised tähendus- ja kasutuserinevused ilmnevad eri kontekstides.

Tabel (vt Tabel 1) koosneb viiest veerust ja 100 sõnavaraüksusest. Esimene neist sisaldab eestikeelseid sõnu ja sõnatühendeid koroonaviiruse kohta. Teine veerg sisaldab neid sõnu inglise keeles. Kolmandas võib näha nende sõnade tähendust, mis on võetud peamiselt ingliskeelsetest allikatest. Neljas veerg sisaldab kahte allikat, millest esimene näitab, kust see sõna pärineb, ja teine — kust selle sõna tähendus pärineb. Viendas veerus on näiteid (allikatest, kust sõna pärineb) lause kujul, kuidas need sõnu on kasutatud kontekstis.

Uurimus keskendub koroonaviiruse sõnavara kõrvutamisele allikatest nagu uudiste- ja infoveebilehed, teadus- ja meditsiiniartiklid ning sotsiaalmeedia. See annab täpsema ettekujutuse COVID-19 sõnavara kohta. Koroonaviiruse sõnavara uurimuse tulemused on toodud tabelitena (vt Tabel 1, 2) ja diagrammidena (vt Diagramm 1, 2, 3, 4). See annab põhjaliku ülevaate sellest, kuidas neid sõnu kasutatakse tänapäeval Eesti ühiskonnas.

2.3. Uurimismeetod

Koroonaviirusega seotud sõnavara uurimiseks kasutasin kvalitatiivset meetodit, et uurida tõhusust ja rakendamist. Selle meetodi abil saab paremini mõista COVID-19 sõnavara konteksti, definitsioone ja kõrvutust. Kvalitatiivne meetod põhineb sellel, et kogutud andmeid vaadatakse läbi ja süstematiseeritakse (Kalmus jt, 2015). Kasutades kvalitatiivset

meetodit võib saavutada arusaamise sellest, millised on koroonaviiruse sõnavara erilised tunnused eesti keeles.

Tuvastan sõnade ja sõnaühendite definitsioone ja kontekstikasutuse näiteid. Selle abil on võimalik määratleda koroonaviiruse terminoloogia kasutamise suundumusi ja põhiteemasid. Selleks, et teostada COVID-19 sõnavara kvalitatiivse uurimuse, olen kasutanud kvalitatiivset meetodit. Nii on võimalik tuvastada sõnade definitsioone ja kasutust kontekstis, koroonaviiruse teemasid. Kvalitatiivse meetodi rakendamine annab võimaluse mõista COVID-19 eestikeelse sõnavara leksikaalseid omadusi, välja selgitada töös esinevaid teemasid ja näidata nende sõnade tähtsust keelekeskkonnale.

Eelnevates alapeatükkides käsitlesin COVID-19 pandeemiaga seotud sõnavara kogumise ja protsessi. Andmete kogumiseks koostasın põhjalikud tabelid, mis võimaldavad võrrelda eesti- ja ingliskeelset terminoloogiat erinevates allikates. Valimi valikul lähtusin usaldusväärsest ja mitmekesisusest, et saada ülevaade erinevate eluvaldkondade keelekasutusest. Uurimismeetodina kasutasin kvalitatiivset lähenemist, mis võimaldab süstematiseerida ja struktureerida kogutud materjali. Järgmises peatükis esitan COVID-19-ga seotud sõnavara, keskendudes sõnade kujunemisele ning nende kasutusele eesti keeles.

Uurimismetoodika kriitiline analüüs käsitleb meetodite eeliseid ja puuduseid ning sobivust selle uuringu jaoks. Uurimismetoodika kriitiline analüüsi abil saab hinnata tulemuste usaldusväärset ja kasulikkust. Andmeallikad koroonaviiruse sõnavara annavad ülevaade COVID-19 epideemilisest olukorrast.

Koroonaviiruse sõnavara tabeli (vt Tabel 1) jaoks valitud andmekogumise viis sobib teabe kogumiseks erinevatest allikatest. Tuleb meeles pidada selle lähenemisviisi võimalikke piiranguid, milleks on andmete hulk ja valimi suurus (100 eestikeelset ja 100 ingliskeelset sõna). Teostatud uurimus võib määrata COVID-19 sõnavara definitsioone, kõrvutust ja kasutamist kontekstis.

Alapeatükk 2.3 annab ülevaate peamistest keelelistest mõistetest, mida saab kasutada koroonaviiruse sõnavara kõrvutamisel. COVID-19 sõnavara on kasutatud keskendudes nende sõnade leksikaalsetele omadustele. On oluline pöörata tähelepanu koroonaviiruse sõnavara kontekstuaalsele kasutamisele. Võib lisada, et keel on arenenud koroonaviirusega seotud sõnade tõttu ning selle sõnavara roll avalikkusele tajumisel on kasvanud (Perez, 2020).

Kokkuvõttes on koroonaviirusega seotud sõnavara osa igapäevasest keelekasutusest. See näitab, et need sõnad ja sõnaühendid on eesti ja inglise keeles erinevad. On selge, et ühiskond hakkas kasutama viiruse sõnavara erinevates valdkondades alates meditsiinist kuni poliitika ja massikommunikatsioonini (Pärtel, 2021).

Eelnevates alapeatükkides käsitlesin koroonaviiruse sõnavara mõju keelekeskkonnale ning uurimuse lähenemisviise. Selgus, et pandeemiaga seotud terminoloogia on muutnud keelekasutust eri valdkondades ning kinnistunud igapäevasesse suhtlusse, mõjutades avalikku arvamust ja kommunikatsiooni eri tasanditel. Samuti on oluline tähelepanu pöörata keelelistele ja kontekstuaalsetele aspektidele, mis aitavad mõista COVID-19 sõnavara kasutust ja levikut.

2.4. Meetodi tugevused ja nõrkused

Selles alapeatükis toon välja COVID-19 sõnade uurimise käigus meetodite eeliseid ja puuduseid. On vaja välja selgitada uuringu eesmärkide saavutamisel kõige tõhusamaid viise ning tuvastada võimalikke meetodite puuduseid.

Koroonaviirusega seotud sõnavara saab süstematiseerida tabelite abil. Seda meetodit on mõistlik kasutada, kuna see andis laia valikut sõnu ja sõnaühendeid. Kvalitatiivsed meetodid lubavad määrata COVID-19 leksika kasutamise suundumusi, et mõista nende leksikaalseid omadusi ja kontekstiaalseid iseärasusi.

Valimi suurus ei pruugi olla väga suur, mille tõttu suurem osa eestikeelse koroonaviiruse sõnavarast ei saa olla kogutud. See võib vähendada uurimistulemuste esinduslikkuse, aga bakalaureusetöö mahus oli võimalik teha uurimus vaid kitsendatud valimi puhul.

Meetodite kasutamisel võib uurimus piirduda teatud allikatega, mis mõjutab andmete objektiivsust. Allikate laiem kasutus võiks anda mulle täielikuma ettekujutuse nende sõnade kohta. Meetodite tugevad ja nõrgad küljed näitavad, milliseid meetodeid võiks tulevikus uurimuses laiendada.

Koroonaviiruse sõnavara uurimisel võivad esineda piirangud, mida tuleb arvesse võtta. Käsitlen nii neid piiranguid kui ka muid uurimisviisi. Peamine piirang võib olla andmete juurdepääsu puudumine või infopuudus koroonaviiruse sõnavara kohta. Alternatiivseks

lähenemiseks oleks uurimuse ulatuse laiendamine kasutades erinevaid andmeallikaid või teabe kogumise meetodeid.

Valim toob kaasa piiranguid uurimuse tulemuste esinduslikkusele. Selle piirangu ületamiseks saaks kasutada laiemat allikate valikut, et paremini mõista koroonaviirusega seotud sõnavara.

Uurimismeetoditel on nii eeldused kui ka puudused tulemuste tõlgendamisel. Võimalik lahendus on erinevate uurimismeetodite kasutamine. COVID-19 leksika kasutamise piirangud erinevad sõltuvalt kontekstist. Selle lahendus võiks olla konteksti arvestamine tõlgendamisel.

Piirangute ületamiseks ja koroonaviiruse sõnavarast täielikuma pildi saamiseks on võimalik kasutada kombinatsiooni erinevatest meetoditest. Näiteks edaspidi võiks teha detailsemat koroonaviirusega seotud sõnade kõrvutavat analüüsi ning läbi viia küsitlusi.

Uurijad, kes lähtuvad nendest piirangutest, võivad teha teadlikumaid otsuseid ja seeläbi saada täielikuma pildi koroonaviiruse sõnavarast ning selle kasutamise aladest.

3. TULEMUSED

3.1. Sõnavaraüksused

Esitan uurimuse tulemused, mis põhinevad kogutud andmetel. Tulemuste kaudu selgub, millised koroonaviirusega seotud sõnad ja väljendid on eesti ja inglise keeles kõige levinumad ning millised on nende kasutamise eripärad.

Koroonaviirusega seotud sõnavara leidmiseks olen kasutanud mitmesuguseid allikaid (vt Diagramm 1):

Uudised: 27% (8 allikat). Uudised olid oluliseks allikaks, kuna need kajastasid kiirelt arenevaid olukordi ja värsket teavet, sealhulgas uusi termineid.

Raadio veebis: 3% (1 allikas). Raadio veebisisu pakkus piiratud, kuid kasulikku materjali, mis toetas sõnavara kogumist.

Sotsiaalmeedia: 10% (3 allikat). Sotsiaalmeedia kaudu kogutud sõnad peegeldasid populaarseid ja mitteametlikke väljendeid.

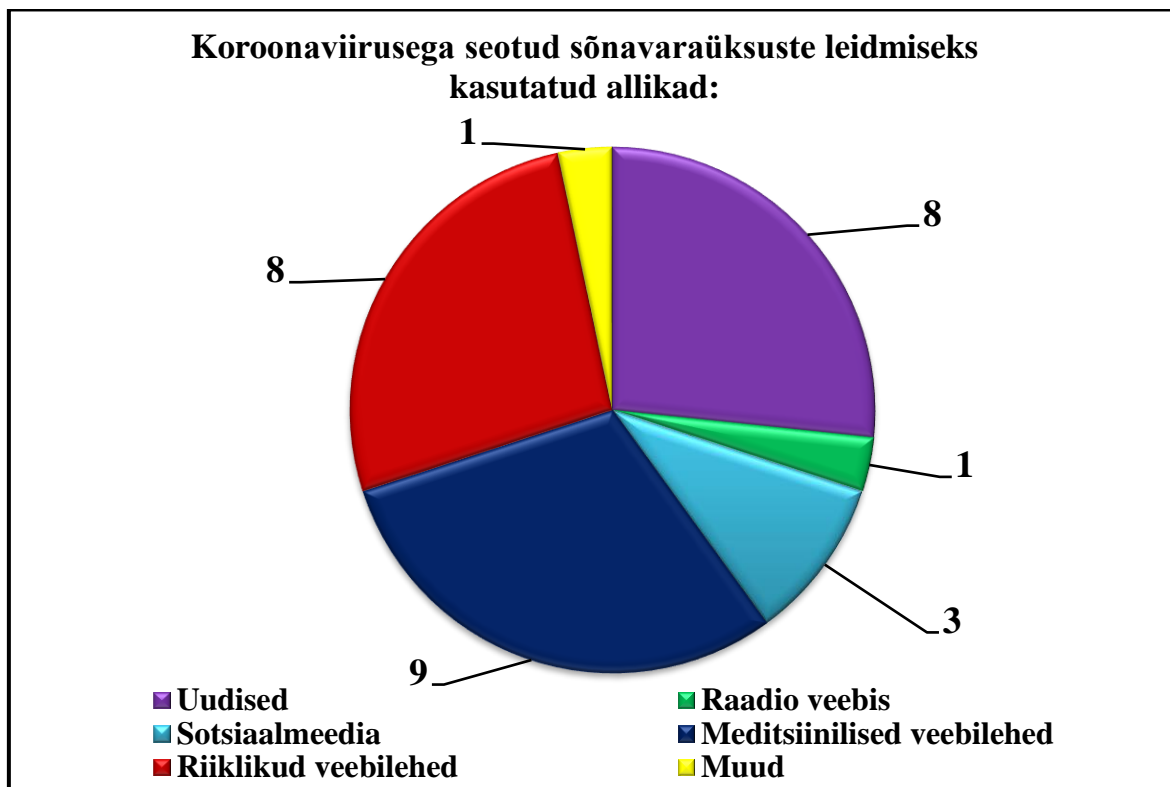
Meditiinilised veebilehed: 30% (9 allikat). Meditsiinilised veebilehed olid kõige rikkalikum allikas, pakkudes spetsiifilisi ja teaduslikult täpseid termineid.

Riiklikud veebilehed: 27% (8 allikat). Riiklikud allikad lisasid ametlikkust ja usaldusväärust.

Muud allikad: 3% (1 allikas). Muud allikad aitasid mitmekesistada kogutud materjali.

Diagramm 1. Diagramm koroonaviirusega seotud sõnavaraüksuste leidmiseks kasutatud allikate kohta

Diagrammid on koostanud lõputöö autor.

Koroonaviirusega seotud sõnade definitsioonide leidmiseks olen kasutanud erinevaid allikaid (vt Diagramm 2):

Uudised: 7% (3 allikat). Uudistes sisalduvad definitsioonid olid sageli lihtsad ja mõeldud laiemale publikule.

Seletavad sõnaraamatud: 20% (8 allikat). Sõnaraamatud pakkusid ametlikke ja standardiseeritud definitsioone.

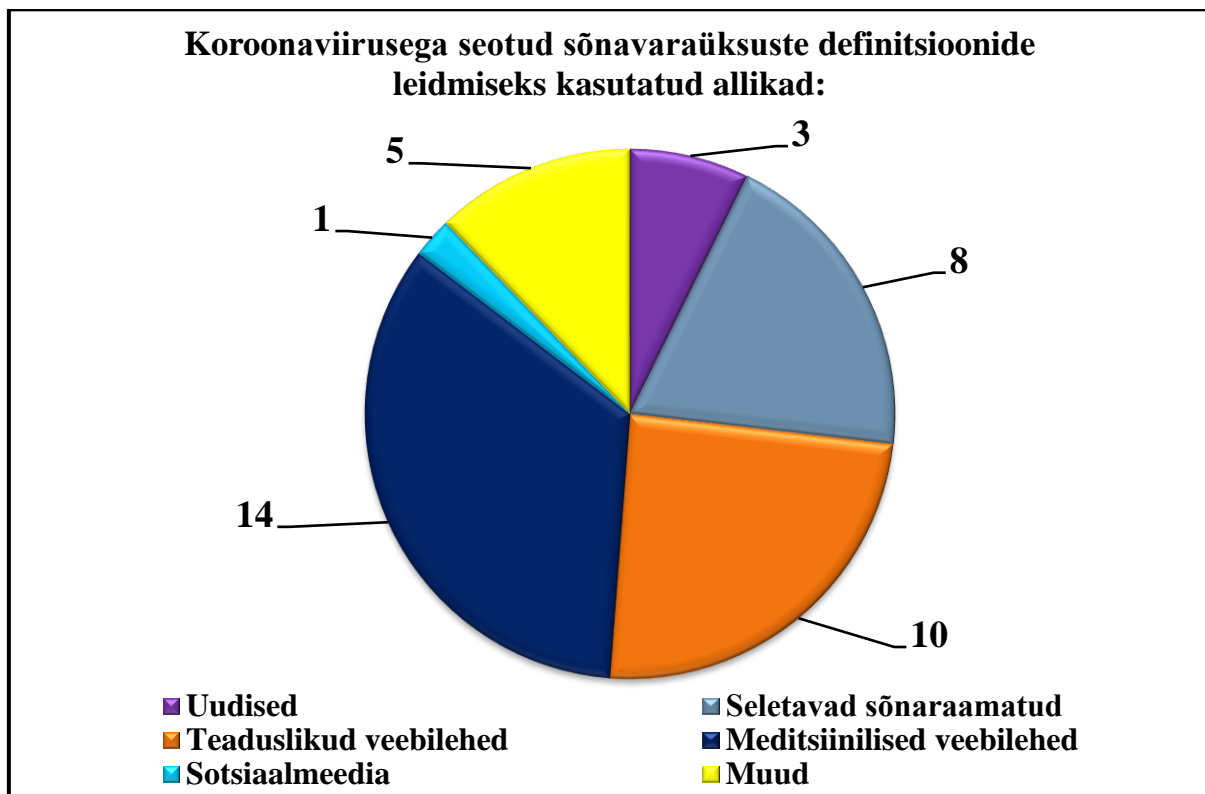
Teaduslikud veebilehed: 24% (10 allikat). Need allikad tõstsid esile täpsuse ja teaduslikkuse.

Meditsiinilised veebilehed: 34% (14 allikat). Meditsiinilised allikad andsid kõige detailsemaid ja spetsiifilisemaid definitsioone.

Sotsiaalmeedia: 2% (1 allikas). Sotsiaalmeediast kogutud definitsioonid olid harvad ja sageli mitteametlikud.

Muud allikad: 12% (5 allikat). Muud allikad täiendasid kogutud andmeid.

Diagramm 2. Diagramm koroonaviirusega seotud sõnavaraüksuste definitsioonide leidmiseks kasutatud allikate kohta

Esitan koroonaviirusega seotud sõnade uurimuse tulemused eesti ja inglise keeles ning käsitlen leitud sõnavaraüksusi, nende allikaid ja definitsioonide leidmiseks kasutatud meetodeid (vt Diagramm 3). Saadud tulemused võimaldavad paremini mõista keelelisi erinevusi ja sõnavara arengut kahes keeles.

Eesti keeles moodustavad üksuste suurima osa liitsõnad, 60% (60 sõna 100-st). See näitab eesti keele tendentsi moodustada termineid sõnade liitmise teel.

Sõnaühendid moodustavad eesti keeles 35% (35 sõna 100-st). Need kajastavad keerulisemaid mõisteid, mis vajavad mitme sõna ühendamist.

Liitsõnad moodustavad eesti keeles vaid 5% (5 sõna 100-st). See näitab, et liitsõnade kasutamine uute terminite loomiseks on piiratud, kuna nad ei pruugi olla täpsed.

Inglise keeles liitsõnad moodustavad vaid 7% (7 sõna 100-st). Inglise keel eelistab eraldiseisvate sõnade kasutamist, eriti terminite puhul.

Sõnaühendid inglise keeles domineerivad, moodustades 85% (85 sõna 100-st). See viitab inglise keelele omasele võimele moodustada väljendeid ja tähendusi erinevate fraaside abil.

Liitsõnad inglise keeles moodustavad 8% (8 sõna 100-st). Kuigi inglise keeles on liitsõnade osakaal suurem kui eesti keeles, on nende kasutusvõimalused teatud määral piiratud.

Tulemused näitavad olulisi erinevusi eesti ja inglise keele sõnamoodustuses. Eesti keeles domineerivad liitsõnad, mis võimaldavad kompaktselt ja täpset mõistete esitamist. Inglise keeles eelistatakse sõnaühendeid, mis kajastavad keele suuremat paindlikkust. Võrdlus inglise keelega näitas, et paljud terminid põhinevad rahvusvahelisel teaduskeelel, kuid nende kohandamine ja kasutus sõltuvad keele struktuurist ja kultuurilisest taustast.

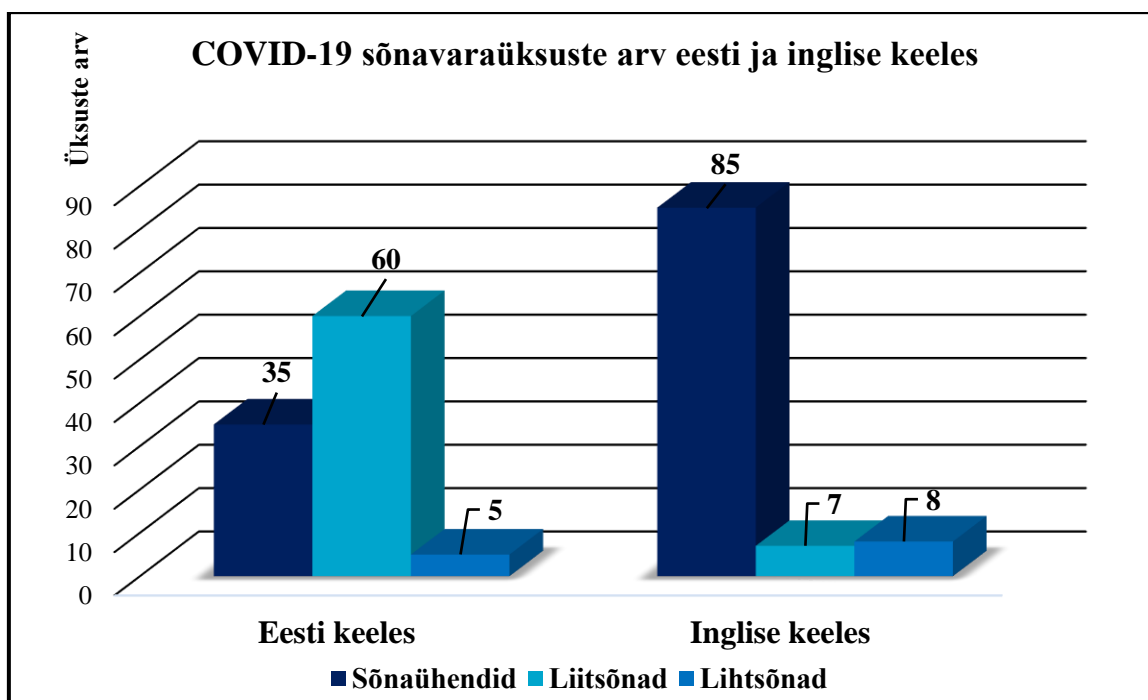
Eesti keeles:

- 60 liitsõna
- 35 sõnaühendit
- 5 liitsõna

Inglise keeles:

- 7 liitsõna
- 85 sõnaühendit
- 8 liitsõna

Diagramm 3. Diagramm koroonaviirusega seotud sõnavaraüksuste arvu kohta

Järgmine diagramm (vt Diagramm 4) näitab, millises kontekstis on koroonaviirusega seotud sõnavaraüksused kasutatud lausetes. Kõige suurem osa lausetest pärineb uudisteportaalidest – kokku 50 lauset. See näitab, et uudised on peamine keskkond, kus COVID-19 terminoloogiat kasutatakse ja levitatakse.

Teisel kohal on meditsiinilised veebilehed, mille põhjalik ja erialane sisu sisaldab 26 lauset. Need allikad rõhutavad meditsiinilise sõnavara olulisust täpse ja teaduspõhise info edastamisel.

Riiklikelt veebilehtedelt pärineb 12 lauset, mis viitab sellele, et ametlik kommunikatsioon sisaldab kindlat ja struktureeritud COVID-19 sõnavara.

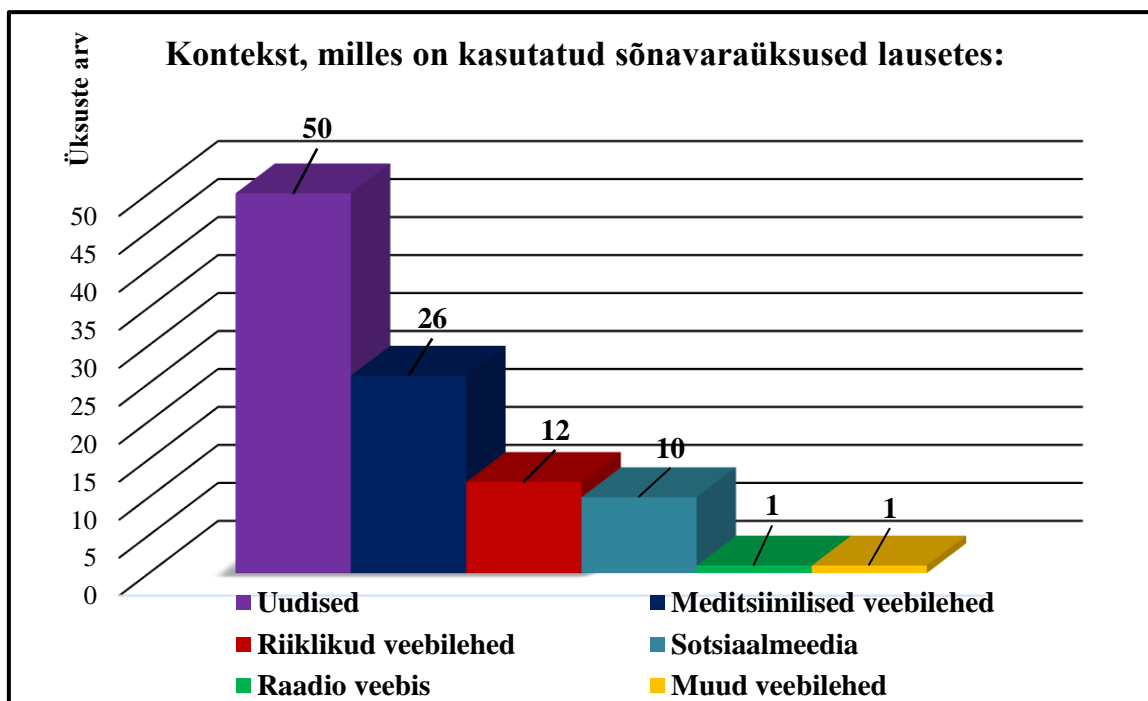
Sotsiaalmeedias on uurimuse valimi põhjal 10 sõnavara sisaldavat lauset – see näitab, et ka igapäevases ja isiklikumas suhtluses kasutatakse meditsiinilisi termineid.

Raadio veebis ning muudelt veebilehtedelt leidis kumbki vaid 1 lause, mis osutab nende kanalite väiksemale rollile võrreldes teiste kontekstidega.

Andmed kinnitavad, et koroonaviirusega seotud sõnavara esineb kõige sagedamini ametlikes ja informatiivsetes kontekstides, eriti uudistes ja meditsiiniportaalides. See peegeldab

vajadust selge ja täpse keele järele kriisiolukorras ning näitab, kuidas sõnavara levib ühiskonnas läbi erinevate meediakanalite.

Diagramm 4. Diagramm koroonaviirusega seotud sõnavaraüksuste konteksti kohta

3.2. Tulemuste arutelu

Uurimuse käigus on saadud tulemused koroonaviirusega seotud sõnavara kohta eesti ja inglise keeles. COVID-19 sõnad on muutunud laialdaselt kasutatavaks mitte ainult meditsiinilistes kontekstides, vaid ka hariduses, tööelus ja sotsiaalmeedias. Uudised ja riiklikud veebilehed olid olulised sõnavara kogumiseks, seejuures definitsioonide puhul olid ülekaalus teaduslikud ja meditsiinilised allikad.

On selgunud, et COVID-19 sõnad ja sõnaühendid eesti keeles esinevad teaduslikel (sh meditsiinilistel) ja ühiskondlikel teemadel. Koroonaviiruse sõnavara kajastab ühiskonna muutusi ja väljakutseid. COVID-19 leksika muutub kiiresti üldkasutatavaks eluvaldkondades ning mitmed varem harvaesinevad või spetsiifilised meditsiinilised terminid on jõudnud igapäevakeelde (Pärtel, 2021).

Olen leidnud, et eestikeelsele COVID-19 sõnavaral on kontekstikohased iseärasused, mis võivad erineda olenevalt kasutamise olukorrast. Nad ilmnevad nende sõnade kasutamisel

teadus- ja meditsiinkirjutistes, igapäevakeeles ja uudistes. Ametlikes teadusartiklites ja valitsuse dokumentides kasutatakse täpsemaid ja standardiseeritud mõisteid, seejuures sotsiaalmeedias võivad esineda mitteametlikud või kõnekeelsed variandid.

4. JÄRELDUSED

Bakalaureusetöös olen uurinud eesti ja inglise keele koroonaviirusega seotud sõnu ja nende iseärasusi. Olen uurinud seda, millised on nende sõnade leksikaalsed omadused, definitsioonid ja kontekstikasutus.

Bakalaureusetöös on välja toodud uurimuse tulemused ja selle põhjal tehtud peamised järeldused. Uurimus näitab, et COVID-19 sõnavara kasutus keelekeskkonnas ja ühiskonnas on oluliselt aktiivsem võrreldes mõne teise teemaga, kuna pandeemia on mõjutanud nii igapäevaelu kui ka avalikku suhtlust. Võib jälgida muutusi nende sõnade kasutamisel ja kujunemisel.

Võib jälgida muutusi nende sõnade kasutamisel ja kujunemisel, sealhulgas nende laiemat levikut erinevates keelekasutuskontekstides, näiteks uudistes, teadustekstides ja sotsiaalmeedias. Lisaks näitavad uuringu tulemused, et paljud sõnad on kiiresti kinnistunud ja muutunud igapäevase keelekasutuse osaks.

Selline sõnavara mõjutab eesti keele arengut, soodustades liitsõnade ja sõnaühendite loomist, mis kajastavad pandeemia ajal olulisi mõisteid ja nähtusi. Selle sõnavara kasutusvõimalused ilmnevad nii ametlikes tekstides kui ka igapäevases suhtluses, rõhutades selle praktilist ja kommunikatiivset väärtust.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö käsitleb eesti- ja ingliskeelse COVID-19 sõnavara kõrvutamist ning nende sõnade tähendusi, arvu ja kasutamist erinevates olukordades. Lõputöö eesmärk on tuvastada koroonaviirusega seotud sõnade leksikaalseid omadusi, definitsioone ja kontekstikasutust eesti keeles ning kõrvutada neid sõnu ingliskeelsete vastetega.

Tulemused näitasid, et COVID-19 sõnavara areneb vastavalt epideemilistele sündmustele. Sõnavara kujunemise käigus jälgisin tähendusi olemasolevatele sõnadele ja sõnaühenditele. Kõrvutasin pandeemia ajal tekkinud koroonaviirusega seotud sõnu kahes keeles simultaanselt ning uurisin, kas sõnavara on ingliskeelsega sarnane.

Koroonaviirusega seotud sõnavara on levinud nii meditsiinalaste tekstide kui ka igapäevaelu kontekstis. Neid sõnu kasutatakse oluliselt palju, nii on edasi antud nende tähendus keelekeskkonnale.

Selle tulemusena on lisandunud teadmised koroonaviiruse mõjust eesti keelele, mis annab vajalikku infot perspektiivis uurimuste jaoks. Uurimistulemusi saab rakendada nii koroonaviiruse valdkonnas kui ka sarnastes epideemilistes olukordades.

Lisaks aitavad saadud tulemused mõista, kuidas kriiside ajal kujunevad ja levivad viiruseemalised sõnad, kuidas need integreeruvad olemasolevasse keelekasutusse ning millised keelelised suundumised mõjutavad nende püsimist või kadumist. Neid teadmisi saab rakendada terminoloogia arendamisel, keeleõppes ja teadustöös, et paremini tuvastada erialase ja üldkasutatava keele vahelisi erisusi.

On ettepanekuid selle uurimisteema edasiseks uurimiseks. Need on pikaajalised uuringud koroonaviiruse leksikast, inimeste hoiakutest nende sõnade suhtes ja selle mõjust kultuurile ja keelekeskkonnale. Edasised uuringud võiksid keskenduda sellele, kuidas need terminid muutuvad aja jooksul, millised neist jäävad aktiivsesse kasutusse ka pärast pandeemia lõppu ning kas ja kuidas keelekasutajad neid oma igapäevases suhtluses edasi arendavad.

Bakalaureusetöö käigus leidsin vastused uurimisküsimustele: koroonaviirusega seotud sõnade ja sõnaühendite kõrvutus, nende erinevused eesti ja inglise keeles ning nende kontekstikasutus. Lõputöö annab ülevaate koroonaviiruse eestikeelsest sõnavarast ja kinnitab hüpoteesi selle sõnavara kohta. See pakub alust edasiseks uurimiseks, eriti seoses

keele muutumise dünaamika ja rahvusvaheliste mõjude analüüsiga eesti keeles. Lõputöö tulemused näitavad COVID-19 sõnade tähtsust, rõhutades nende mõju keelekasutusele ja tähenduste loomisele kriisiga seotud olukordades.

Soovin esile tõsta uurimuse tulevikuperspektiiviks ettepanekud, millele tasub pöörata tähelepanu, mis saavad täiendada arusaamist koroonaviirusega seotud sõnavarast keelekeskkonnas.

Retroperspektiivis uurimused võivad näidata koroonaviiruse sõnavara tekkimist ja muutumist 2020. aasta koroonaviiruse pandeemia jooksul. Detailsemal jälgimisel võib uurimine rõhutada sõnade kasutuskeskkonda või nende sõnade suundumuste ja kujunemispunktide taga olevat arengut.

Edaspidine uuring saab keskenduda COVID-19 haiguspuhangu sõnavarast aru saamisele. See annaks parema ettekujutuse sellest, kuidas need sõnad mõjutavad avalikku arvamust ja inimeste teadmisi viirusest.

Uurimuse teemaks võiks ka olla COVID-19 leksika kultuurinähtuste analüüs, et selgitada välja, kuidas kultuur mõjutab nende sõnade kasutamist erinevates keelekogukondades. On võimalik käsitleda erinevaid vaatepunkte koroonaviiruse leksika kasutusega seotud kultuuriliste aspektide kohta. Võib lisaks uurida, kuidas koroonaviiruse sõnavara mõjutab erinevaid keeli. Seejuures tasub keskenduda suhtlusele ja kultuuri muutustele.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Erelt, M., Erelt, T., Ross, K. (2020). *Eesti keele käsiraamat*. Eesti Keele Insituut.
- Istók, B., Lőrincz, G., Tóth, S. (2022). *Semantics of the virolect with particular regard to the Hungarian language*. Bulletin of Ugric Studies 12, 1 (48–56).
- Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/> (kasutatud 26.04.2024)
- Karelson, R. Kullus, V., Langemets, M., Raiet, E., Tiits, M., Valdre, T., Veskis, L., Viks, Ü., Voll, P. (2009). *Eesti keele seletav sõnaraamat (I ja II trükk)*. Eesti Keele Sihtasutus.
- Kasik, R. (2015). *Sõnamoodustus*. Tartu Ülikooli kirjastus.
- Katella, K. (2020). *Our New COVID-19 Vocabulary—What Does It All Mean?* Yale Medicine. <https://www.yalemedicine.org/news/covid-19-glossary> (kasutatud 26.04.2024)
- Mägi, R. (2021). *Teeme selgeks, kuidas haigust nimega COVID-19 kirjutada, käämata ja sellega sõnu moodustada*. Tervise Arengu Instituut. <https://www.tai.ee/et/uudised/teeme-selgeks-kuidas-haigust-nimega-covid-19-kirjutada-kaanata-ja-sellega-sonu-moodustada> (kasutatud 26.04.2024)
- Perez, A. (2020). *Pandemic popularizes a plethora of words, phrases*. University of Miami. <https://news.miami.edu/stories/2020/09/pandemic-popularizes-a-plethora-of-words,-phrases.html#:~:text=As%20the%20pandemic%20progressed%2C%20words,when%20referring%20to%20the%20virus>. (kasutatud 26.04.2024)
- Pärtel, K (2021). *Viirus nakatab ka keelt*. Päevakera. <https://www.paevakera.ee/blogi/viirus-nakatab-ka-keelt> (kasutatud 26.04.2024)
- Raet, M. (2023). *Terminikasutuse problemaatilisusest COVID-19 näitel*. Emakeele Seltsi aastaraamat 69 (229–252).
- Tragel, I., Habicht., K (2021). *Erakorralise aja sildikeel*. Oma Keel 1 (56–65).

LISAD

Lisa 1. Koroonaviirusega seotud sõnavara allikate loetelu

Koroonaviirusega seotud sõnade leidmiseks kasutatud allikad:

Uudised (8):

Daily News Hungary <https://dailynewshungary.com/>

Delfi (sh Delfi Maailm, Eesti Päevaleht) <https://www.delfi.ee/>

ERR (sh ERR Novaator) <https://www.err.ee/>

EU Reporter <https://www.eureporter.co/>

Postimees (sh Postimees Tervis, Postimees Maailm, Postimees Majandus, Tartu Postimees, Virumaa Teataja) <https://www.postimees.ee/>

Raplamaa Sõnumid <https://sonumid.ee/>

Õhtuleht <https://www.oh tuleht.ee/>

Äripäev <https://www.aripaev.ee/>

Raadio veebis (1):

Vikerraadio <https://vikerraadio.err.ee/>

Sotsiaalmeedia (3):

Facebook <https://www.facebook.com/>

Reddit <https://www.reddit.com/>

X (Twitter) <https://x.com/>

Meditšiinilised veebilehed (9):

Apretude, INN-cabotegravir (European Medicines Agency)

<https://www.ema.europa.eu/en/homepage>

Eesti Proviisorite Koda <https://proviisorid.ee/>

Kriis.ee <https://kriis.ee/>

Synlab <https://synlab.ee/>

Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut <https://tervis.ut.ee/et>

Tartu Ülikooli Kliinikum <https://www.kliinikum.ee/>

Terviseamet <https://www.terviseamet.ee/>

Tervisekassa <https://tervisekassa.ee/>

Vaktsineeri.ee <https://vaktsineeri.ee/>

Riiklikud veebilehed (8):

Kliimaministeerium <https://kliimaministeerium.ee/>

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium <https://www.mkm.ee/>

Põllumajandus- ja Toiduamet <https://pta.agri.ee/>

Riigi Teataja <https://www.riigiteataja.ee/index.html>

Sisekaitseakadeemia <https://www.sisekaitse.ee/et>

Siseministeerium <https://www.siseministeerium.ee/>

Sotsiaalministeerium <https://www.sm.ee/>

Õiguskantsler.ee <https://www.oiguskantsler.ee/>

Muud veebilehed (1):

DPD <https://www.dpd.com/ee/et/>

Koroonaviirusega seotud sõnade definitsioonide leidmiseks kasutatud allikad:**Uudised (3):**

ConstitutionNet <https://constitutionnet.org/>

Record-Courier <https://eu.record-courier.com/>

Reuters <https://www.reuters.com/>

Seletavad sõnaraamatud (8):

Cambridge Dictionary <https://dictionary.cambridge.org/>

Collins Dictionary <https://www.collinsdictionary.com/>

Dictionary.com <https://www.dictionary.com/>

EKSS <https://arhiiv.eki.ee/dict/ekss/>

Merriam-Webster <https://www.merriam-webster.com/>

Oxford Academic <https://academic.oup.com/>

Oxford Advanced Learner's Dictionary <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

Oxford Languages <https://languages.oup.com/>

Teaduslikud veebilehed (10):

Columbia University College of Dental Medicine <https://www.dental.columbia.edu/>

Hope Policy Academy <https://sites.wustl.edu/hopepolicyacademy/>

Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health <https://publichealth.jhu.edu/>

Johns Hopkins Center for Health Security <https://www.centerforhealthsecurity.org/>

NIH <https://www.nih.gov/>

NLM <https://www.nlm.nih.gov/>

ONS <https://www.ons.gov.uk/>

ResearchGate <https://www.researchgate.net/>

The Science Council <https://sciencecouncil.org/>

University of Missouri School of Medicine <https://medicine.missouri.edu/>

Meditiinilised veebilehed (14):

Balumed.com <https://balumed.com/>

CFSPH <https://www.cfsph.iastate.edu/>

FDA <https://www.fda.gov/>

Healthline <https://www.healthline.com/>

IJTMGH <https://www.ijtmgh.com/>

Kriis.ee <https://www.kriis.ee/>

National Emergency Management Agency <https://www.nema.gov.au/>

NIPCM <https://www.nipcm.scot.nhs.uk/>

OSHA <https://www.osha.gov/>

PAHO <https://www.paho.org/en>

Pfizer <https://www.pfizer.com/>

Verywell Health <https://www.verywellhealth.com/>

WHO <https://www.who.int/>

Yale Medicine <https://www.yalemedicine.org/>

Sotsiaalmeedia (1):

Quora <https://www.quora.com/>

Muud veebilehed (5):

Dropoff <https://www.dropoff.com/>

HR Cloud <https://www.hrcloud.com/>

Law Insider <https://www.lawinsider.com/>

Safeopedia <https://www.safeopedia.com/>

Wikipedia <https://www.wikipedia.org/>

Tabelis kasutatud allikate lühendite tähendus:

CFSPH — Center for Food Security and Public Health

EKSS — Eesti keele seletav sõnaraamat

ERR — Eesti Rahvusringhääling

FDA — Food and Drug Administration

IJTMGH — International Journal of Travel Medicine and Global Health

NIH — National Institutes of Health

NIPCM — National Infection Prevention and Control Manual

NLM — National Library of Medicine

ONS — Office for National Statistics

OSHA — Occupational Safety and Health Administration

PAHO — Pan American Health Organization

WHO — World Health Organization

Tabel 1. Koroonaviirusega seotud sõnavara kõrvutav tabel

S — sõna/sõnaühend

S eesti keeles	S inglise keeles	Sõna tähendus	Sõna ja tähenduse allikas	Näide sõna kasutamisest kontekstis
antikehad	<i>antibodies</i>	organismis antigeeni mõjul tekkivad kaitseained, kaitsekehad, immuunkehad	Postimees Tervis (31.10.2021). <i>Uuringus ilmnes, kui kaua püsivad Covid-19 antikehad.</i> EKSS ¹	„Antikehad aitavad võidelda Covid-19 vastu, seondudes SARS-CoV-2 viirusega, takistades sel rakkude nakatamist“.
asümptomaatiline kulg	<i>asymptomatic course</i>	haiguse kulg, mis ei näita konkreetse haiguse sümptomeid	ERR ² (28.01.2022). <i>Piret Rospu: kahekiiruseline omikron.</i> Cambridge Dictionary	„COVID-19 ägeda faasi kerge või peaaegu asümptomaatiline kulg ei ole garantii, et pikka COVID-it ei teki“.
desinfitseerimisjaam	<i>disinfection station</i>	paigaldatud dosaator, mis	ERR (12.03.2020). <i>Turismiga seotud</i>	„Kuigi Tallinna lennujaamas on välja

¹ Eesti keele seletav sõnaraamat

² Eesti Rahvusringhääling

		tagab käte kontaktivaba puhastamise	<i>ettevõtted on tõsise löögi all.</i> ResearchGate (09.2023). <i>Don't Forget to Disinfect: Understanding Technology-Supported Hand Disinfection Stations.</i>	pandud desinfitseerimisjaam , kus reisijad peaksid saama ennast kaitsta koroonaviiruse leviku vastu, on lennureisijate arv kukkunud ja tõenäoliselt kukub edasi“.
desinfitseerimisvahend	<i>disinfectant</i>	aine, mis sisaldab baktereid tapavaid kemikaale ja mida kasutatakse pindade puhastamiseks	Õhtuleht (22.04.2020). <i>Terviseamet hoiatab: liiga usin desinfitseerija võib saada mürgistuse.</i> Cambridge Dictionary	„Terviseamet tuletab meelde, et nii desinfitseerimisvahendid kui ka kodu puhastamiseks mõeldud tooted on kemikaalid, mille kasutamisel tuleb järgida ohutusnõudeid“.
eesliinitöötaja	<i>frontline worker</i>	töötajad organisatsioonis, mis pakub üldsusele mõnda olulist teenust	Raplamaa Sõnumid (09.03.2021). <i>Koos vaksineerimisvõimaluse tekkimisega kerkis jõuliselt esile eesliinitöötajate teema.</i> HR Cloud (20.06.2022). <i>Who Is Considered to Be a Frontline Worker?</i>	„Koos vaksineerimisvõimaluse tekkimisega kerkis jõuliselt esile eesliinitöötajate teema“.
ekspert hinnangud	<i>expert assessments</i>	kirjalikud hinnangud mis tahes asjakohase vaimse või füüsilise tervise teenuste või ravi ajaloo kohta	ERR (21.12.2022). <i>Vaiknemets: tugevaid argumente, et Covid on uudne ja ohtlik, enam ei ole.</i> Law Insider (2023). <i>Expert Assessment definition</i>	„See toetub ekspert hinnangutele, kas tegemist on hetkel eriti ohtliku nakkushaigusega“.
eneseisolatsioon	<i>self-isolation</i>	tava mitte lahkuda kodust ja hoida teistest inimestest eemal, kui teil on/ võib olla nakkushaigus, et te ei nakataks kedagi teist	Terviseamet (06.02.2022). <i>Kõige olulisem info testimise, karantiini ja lähikontaktsuse kohta.</i> Cambridge Dictionary	„Eneseisolatsiooni on soovitatav jääda ka inimestel, kes vaksineeritud või COVID-19 haiguse läbi põdenud“.

ennetusmeetmed	<i>preventive measures</i>	strateegia haigusjuhtude leviku piiramiseks	Postimees (14.01.2020). <i>Mida kujutab endast Hiinasse reisivaid turistide ohustav koroonaviirus?</i> NLM ³	„Seoses saabuva Hiina uue aasta tähistamisega soovivad terviseamet riskipiirkonna küllastamisel järgida tavapäraseid ennetusmeetmeid“.
epideemia laine	<i>epidemic wave</i>	epideemia ajal mõned tõusu- ja/ või langusperioodid	Delfi (02.12.2020). <i>ERISAADE / Haiglad valmistuvad 400 koroonapatsiendi vastuvõtuks. Kriisi süvenedes kutsutakse perearstide personal appi.</i> NLM	„Peedu toob välja ka ühe kriitilise asja, mis Eesti tervishoius jäi kahe epideemia laine ajal tegemata, ning räägib, kust leitaks haiglatesse lisatööjõudu, kui olukord päris käest läheb“.
epidemioloogilised uuringud	<i>epidemiological studies</i>	inimpopulatsioonide haigusseisundite uuringud	Postimees Tervis (21.11.2020). <i>Teadlased kinnitavad kaitsemaski olulisust koroonaviiruse leviku ja haiguse raskusastme vähendamisel.</i> NLM	„Seda toetavad mitmed laiaulatuslikud epidemioloogilised uuringud, mida tehti 2003. aastal SARS-pandeemia ajal Aasia riikides, mil kogu elanikkond harjus kaitsemaske kandma“.
eriolukord	<i>state of emergency</i>	eriline, erakorraline olukord	Delfi (12.03.2020). <i>OTSEBLOGI / Eestis kehtestati eriolukord: tuvastatud on 27 koroonaviiruse juhtu, alates esmaspäevast on kõik koolid kinni.</i> EKSS	„Hilisõhtul välja kuulutatud eriolukord toob kaasa alates esmaspäevast õppetöö üle viimise kaug- ja kodusõppevormile, avalike kogunemiste keelamise, 1. maini muuseumide, kinode, teatrietenduste, kontsertide, konverentside ja spordivõistluste keelamise, piiridel sanitaarkontrolli kehtestamise, Tallinn-Stockholm-

³ National Library of Medicine

				Tallinn liinile kruiiside müügi peatamise“.
esmate sümptomite ilmnemine	<i>onset of initial symptoms</i>	mis tahes haigustunne füüsilised või vaimsed muutused haiguse alguses	Postimees (08.10.2016). <i>Kolm soovitus, mis aitavad külmetushaigusele pidurit tõmmata.</i> Cambridge Dictionary	„Näiteks on haiguse esmaste sümptomite ilmnedes soovitatav ühekorruga võtta isegi kuni 1000 milligrammi C-vitamiini“.
haiglale ülekoormus	<i>hospital overload</i>	tõsiasi, et haiglad on ülekoormatud	Õhtuleht (02.12.2020). <i>OLUKORD ON TÕSINE! Narva haiglale pannakse kokku abijõude.</i> Cambridge Dictionary	“Ida-Virumaal on haiglale ülekoormus juba käes, mainis sotsiaalminister Tanel Kiik kolmapäeval terviseameti pressikonverentsil”.
haiguselevik	<i>spread of disease</i>	protsess, kui nakkushaigused levivad inimeselt inimesele otsese või kaudse kontakti teel	Õhtuleht (11.03.2020). <i>Maailma Terviseorganisatsioon kuulutas koroonaviiruse leviku pandeemiaks</i> Healthline (23.09.2022). <i>How Are Diseases Transmitted?</i>	“Pandeemia on haiguselevik, mis hõlmab mitmeid kontinente või tervet maailma”.
haigusjuhtum	<i>case of illness</i>	isik elanikkonnast või uuringurühmast, kellel on tuvastatud konkreetne uuritav haigus või seisund	Terviseamet (27.02.2020). <i>Eestis diagnoositi esimene COVID-19 haigusjuhtum.</i> PAHO ⁴ (05.03.2001). <i>Norms and Standards in Epidemiology: Case Definitions.</i>	„Täna varahommikul leidis kinnitust Eestis esimene COVID-19 haigusjuhtum“.
haiguspuhang	<i>disease outbreak</i>	haigusjuhtude esinemine, mis ületab normaalset ootust	Delfi (02.02.2020). <i>Teadlased: koroonaviiruse haiguspuhang võib olla oluliselt hullem kui praegu tundub.</i>	„Haiguspuhangut ohjeldada püüdes, jätkavad viiruse epitsentriks oleva Hubei provintsi ametnikud eepilist

⁴ Pan American Health Organization

			WHO ⁵ (13.11.2015). <i>Disease outbreaks.</i>	lahingut “saatanliku” viirusega, ütles sel nädalal Hiina juht Xi Jinping“.
hoiatuse tase	<i>alert level</i>	olukord, kus inimesed valmistuvad millekski ohtlikuks, mis võib peagi juhtuda	Delfi (30.08.2023). <i>Keskkonnaagentuur andis tervele Eestile äiksehoiatuse.</i> Collins Dictionary	„See on madalaim hoiatuse tase, mis tähendab, et ilm võib teatud olukordades olla ohtlik“.
immuunsuspass	<i>immunity passport</i>	dokument, mis antakse isikule, kes on COVID-19 või millegi muu suhtes immuunne ja seega kaitstud uuesti nakatumise eest.	Äripäev (20.05.2020). <i>Ettevõtjad testivad digitaalset immuunsuspassi.</i> Privacy International (2020). <i>Immunity passport.</i>	„Immuunsuspass on mõeldud kasutamiseks kõigile, kes näevad, et sellest võiks kasu sündida“.
immuunvastus	<i>immune response</i>	organismi reaktsioon kehavõõrastele ainetele	ERR Novaator (18.03.2020). <i>Immuunvastus uuele koroonaviirusele sarnaneb immuunvastusega gripile.</i> EKSS	“Kedzierska sõnul tuleb nüüd edasi uurida, miks on mõnedel teistel patsientidel immuunvastus nõrgem ja haiguse kulg raskem”.
isikukaitsevahendid	<i>personal protective equipment</i>	seadmed, mida kantakse, et minimeerida kokkupuudet ohtudega, mis põhjustavad tõsisemaid vigastusi ja haigusi	X (Twitter) (01.04.2020). <i>Siim Solman.</i> OSHA ⁶ (2023). <i>Personal Protective Equipment.</i>	“Nüüd siis vist juba nädal aega järjest kuulen uudist, et tellitud isikukaitsevahendid jõuavad Eestisse homme”.
kaitsemask	<i>protective mask</i>	seade, mis katab nina ja suu, et vältida kahjulike ainete (nt bakterite või saaste) sissehingamist või nende levikut kellelegi teisele	Terviseamet (03.12.2020). <i>Maskide kasutamisest.</i> Cambridge Dictionary	“Kaitsemaskiks peetakse tavamõistes nii meditsiinilist kaitsemaski kui ka muid hingamisteede kaitsevahendeid, näiteks isetehtud maski“.

⁵ World Health Organization

⁶ Occupational Safety and Health Administration

karantiin	<i>quarantine</i>	inimeste, ka teat. piirkonna eraldamine nakkushaiguste levimise tõkestamiseks ning nende kolde likvideerimiseks	Vikerraadio (15.05.2020). <i>Huvitaja. Töökultuuri tulevik.</i> EKSS	„Kuidas koroonaviirus ja karantiin on muutnud inimeste töötamisharjumusi ning milliseks tuleviku töökultuur üldse muutub?“
karantiini ala	<i>quarantine zone</i>	nakatunud ruumi vahetult ümbritsev ala.	Siseministeerium (2014). <i>Hädaolukorra ja eriolukorra erinevused ning eristamise vajalikkus.</i> CFSPH ⁷ (2011). <i>Contagious Bovine Pleuropneumonia.</i>	„Karantiini ala määratlemine on seotud sellega, kus viibivad nakatunud või nakkuskahtlusega isikud“.
karantiinjärgne	<i>post-quarantine</i>	pärast karantiini perioodi toimuv	X (Twitter) (26.04.2020). <i>Mart Kase.</i> NIH ⁸ (2020). <i>Prevalence of the SARS-CoV-2 Infection Among Post-Quarantine Healthcare Workers.</i>	„Hullem kui karantiinjärgne allahindlus ostukeskuses“.
karantiiniperiood	<i>quarantine period</i>	ajavahemik, mis peab mööduma enne seda, kui nakkushaigusega kokku puutunud/nakatunud isikud ei ole võimelised haigust arenema või edasi kandma	Facebook (21.04.2020). <i>Tartu Tervishoiu Kõrgkool.</i> Merriam-Webster	“Karantiiniperiood on paljudele kõrgkooli lõpetajate elu segi paisanud“.
kaugtöö	<i>remote work</i>	firma töö tegemine kodus, kasutades sidekanaleid, sideliideseid ja arvutit	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2022). <i>Kaugtöö analüüs.</i> EKSS	“Kaugtöö trend aastatel 2010-2021 näitab, et võrreldes EL-27ga on Eestis kaugtööd tegevate inimeste osakaal hõivatutest suurem”.

⁷ Center for Food Security and Public Health

⁸ National Institutes of Health

kiire antigeentest	<i>rapid antigen test</i>	väikese meditsiiniseadme tehtud test, mis kontrollib, kas proovis on teatud aine, geen vms või mitte	Postimees Maailm (20.10.2021). <i>Kanada muutis vaksineerimise alamkoja liikmetele kohustuslikuks.</i> Cambridge Dictionary	“Rota ütles avalduses, et inimesed, kes tervislikel põhjustel ei saa lasta end vaksineerida, võivad esitada «hiljutise negatiivse Covid-19 kiire antigeentesti tulemuse»”.
kliiniline uuring	<i>clinical trial</i>	teatud tüüpi uuring, mis uurib uusi teste ja ravimeetodeid ning hindab nende mõju inimeste tervisele	Terviseamet (14.07.2020). <i>Kliinilised uuringud.</i> WHO (16.11.2020). <i>International Clinical Trials Registry Platform (ICTRP).</i>	„Meditiiniseadme kliiniline uuring on ühte või mitut inimest hõlmav süstemaatiline uurimine, et hinnata seadme ohutust või toimivust, ja milleks võib olla vaja Terviseameti ja/ või meditsiinieetika komitee luba“.
kogukonna levik	<i>community spread</i>	nakkushaiguse levimise protsess, mis toimub üldiselt suure hulga inimeste kaudu, et nakkuse allikat teatud juhul ei ole teada	EU Reporter (20.05.2022). <i>Taiwani COVID-19 ohjeldamise strateegia, mis kasutab uuenduslikku tehnoloogiat ja universaalset tervisekaitset.</i> Cambridge Dictionary	“Kuid Omicroni variandi ülemaailmse levikuga alates 2021. aasta lõpust hakkas kogukonna levik suurenema ka Taiwanis“.
kogunemiskeeld	<i>gathering ban</i>	rohkem kui kehtestatud arvu inimeste kogunemise keelamine teatud olukordades	Tartu Postimees (20.04.2020). <i>Koroonaviirus tõi ühiselamusse ka viha nakatunute vastu.</i> Record-Courier (23.10.2020). <i>Mass gathering ban now in effect in Kent; violation could result in fine.</i>	“Samas pole teada, millal on need fotod tehtud (kas enne või pärast 24. märtsi, kui kehtestati kogunemiskeeld), näha on vaid postitamise kuupäev”.
kollektiivne immuunsus	<i>herd immunity</i>	kaudne kaitse nakkushaiguse eest, mis tekib siis, kui	Delfi (23.02.2022). <i>Kas esimene koroonaviiruse pandeemia tabas</i>	“Võimalik, et inimkonnal on selle vastu loomulikult teel välja kujunenud

		elanikkond on immuunne kas vaksineerimise või varasema nakatumise tõttu tekkinud immuunsuse kaudu	<i>inimkonda juba 19. sajandi lõpul?</i> WHO (31.12.2020). <i>Coronavirus disease (COVID-19): Herd immunity, lockdowns and COVID-19.</i>	kollektiivne immuunsus”.
kontaktide piiramine	<i>contact limitation</i>	kui avalikus kohas isikuga võivad viibida ainult teatud pereliikmed ja tema leibkonda kuuluvad isikud või veel üks isik, mis peavad hoidma kõigist teistest inimestest 1,5 m distantsi	Kriis.ee (24.11.2023). <i>Koroonaviiruse olemus ja levimisviis.</i> ConstitutionNet (30.04.2020). <i>Coronavirus Lockdown-Measures before the German Constitutional Court.</i>	„Parim viis viiruse leviku pidurdamiseks on teiste inimestega kontaktide piiramine“.
kontaktijälgimine	<i>contact tracing</i>	COVID-19 viirusega nakatunud inimestega kokku puutunud inimeste tuvastamise hindamise ja kontrollimise protsess	Sisekaitseakadeemia (24.01.2021). <i>COVID-19 Korduma kippuvad küsimused.</i> WHO (06.07.2022). <i>Contact tracing and quarantine in the context of COVID-19: interim guidance.</i>	„Nakkus levib ka kontaktpindade kaudu ning sellist levikut äpp ei suuda tuvastada, küll aga manuaalne kontaktijälgimine“.
kontaktivaba	<i>contactless</i>	seotud tegevusega, mille käigus inimesed ei puuduta üksteist ega tule üksteise lähedusse	X (Twitter) (05.04.2020). <i>Indrek Martin.</i> Dictionary.com	„Kontaktivaba elu ongi praegu prioriteet!“
kontaktivaba teenus	<i>contactless service</i>	teenus, mida tehakse kliendi jaoks ilma inimestevahelise füüsilise kontaktita	DPD (18.11.2020). <i>DPD soovitusel: kuidas tagada õigeaegselt saabuv pakk.</i> Dropoff (26.10.2022). <i>What is Contactless Delivery and How Does It Work?</i>	“Samuti on võimalik valida paki saabumisel kontaktivaba teenus”.

kriisijuhtimiskeskus	<i>crisis management center</i>	asutus, mis on mõeldud mis tahes tüüpi või tasemega hädaolukordade juhtimise jaoks	ERR (13.04.2023). <i>Läti valitsus ei ole veel maksumuudatustes kokku leppinud.</i> National Emergency Management Agency (18.03.2024). <i>National Crisis Management Centre.</i>	“Asutatakse rahvuslik kriisijuhtimiskeskus, kujundatakse ümber politsei struktuur, luuakse kogu riigis kättesaadav naftasaaduste reserv, täpustatakse omavalitsuste ülesandeid“.
kriisimeeskond	<i>crisis team</i>	koolitatud ja kvalifitseeritud spetsialistide meeskond, kes vastutab kriisi ajal sekkumise ja koordineerimise eest	Tartu Postimees (12.10.2023). <i>Tartu linna kriisimeeskond: haridusasutustes jätkub igapäevatöö.</i> Hope Policy Academy (21.05.2022). <i>Crisis Response Team</i>	“Seoses haridusasutustele tehtud pommiähvardusega kogunes täna hommikul Tartu linna kriisimeeskond ja arutas tekkinud olukorda“.
lähikontaktne	<i>close contact</i>	isik, kes on olnud kontaktis COVID-19 diagnoosiga isikuga vähemalt 15 minutit vähem kui kahe meetri kaugusel.	Õhtuleht (26.10.2021). <i>Lugejakiri / Marus lapsevanem: sain lapse lähikontaktsusest teada üle nädala hiljem. Mis toimub?!</i> Kriis.ee (28.11.2023). <i>What should I do if I have been in close contact with a person diagnosed with COVID-19 or suspect being infected?</i>	“Lapsevanem on kuri, et haridusministeerium suhtub viirusesse liialt kergekäeliselt, sest koolidesse jõuab info lähikontaktsetest niivõrd suure hiline misega, et karantiini aeg juba möödab“.
maskikohustus	<i>mask mandate</i>	kui patsientidele, haigla külastajatele ja töötajatele nõutakse haiglale sobivate maskide kandmist	Facebook (31.03.2022). Stenbocki maja. Reuters (04.01.2024). <i>Mask mandates return at some US hospitals as COVID, flu jump.</i>	“Maskikohustus kaob, kui koroonaviiruse levik väheneb keskmisele ehk kollasele tasemele“.
meditsiinilised kindad	<i>medical gloves</i>	isikukaitsevahend, mida kasutatakse kandja ja/ või patsiendi kaitsmiseks selliste mikroorganismide leviku eest,	Facebook (28.04.2023). <i>Semetron Medical Equipment.</i>	„Ka meditsiinilised kindad võivad kaunid ja trendikad olla!“

		mis võivad meditsiiniliste protseduuride ja uuringute ajal põhjustada nakkust või haigust	FDA ⁹ (12.12.2022). <i>Medical Gloves.</i>	
nakatamise statistika	<i>infection statistics</i>	kogukonnas teatatud nakkuste statistilised andmed	Terviseamet (09.03.2022). <i>COVID-19 haigestumine on langustrendis, ent riskitase on jätkuvalt väga kõrge.</i> ONS ¹⁰ (20.11.2020). <i>Coronavirus (COVID-19) weekly insights: latest health indicators in England.</i>	“Viimase nädala nakatumise statistika põhjal on haigestumine langustrendis”.
nakatumiskordaja	<i>infection rate</i>	inimeste seas haiguse leviku kiirus	Õhtuleht (09.08.2021). <i>Nakatumiskordaja on kõvasti langenud.</i> Collins Dictionary	„Kui mõni nädal tagasi käis nakatumiskordaja R ära 1,6 peal, siis nüüdseks on see langenud 1,1 ja 1,2 vahele, ütleb matemaatilise statistika professor, teadusnõukoja liige Krista Fischer ERR-i uudisteportaalile“.
nakkusahel	<i>chain of infection</i>	kui mikroorganismid levivad ühelt inimeselt või kohast teise	Facebook (10.08.2023). <i>Rootsi kõrgeimal mäel Kebnekaisel lahvatanud kakakaose põhjus tehti kindlaks.</i> NIPCM ¹¹ (2023). <i>Chain of infection.</i>	„Aftonbladeti teatel on suur osa nakatumistest tekkinud ajutiste tualettruumide kasutamisest ning nakkusahel lõhuti mäejaama töötajate ettevaatusabinõude abil“.
nakkuse allikas	<i>source of infection</i>	nakkustekitaja või mikroorganism, mis võib	Põllumajandus- ja Toiduamet (17.03.2021). <i>COVID-19.</i>	„Samuti pole seni tõendeid selle kohta, et toidukaubad on olnud nakkuse

⁹ Food and Drug Administration

¹⁰ Office for National Statistics

¹¹ National Infection Prevention and Control Manual

		põhjustada haigust	NIPCM (28.11.2023). <i>What is the Care Home Infection Prevention and Control Manual (CH IPCM)?</i>	allikas või levikutee, kuid on kindel, et praegused haiged on nakatunud kokkupuutel teiste nakatunud inimestega“.
nakkuse leviku tõkestamine	<i>prevention of infection spread</i>	nakkustekitajate leviku tõkestamine patsientide, teenuseosutajate ja personali vahel ning kaitstes neid	Õiguskantsler.ee (14.01.2022). Columbia University College of Dental Medicine (2016). <i>Manual on Infection Prevention and Environmental Health and Safety, Policy Statement on Infection Control and Policy on Students with Blood Borne Pathogens.</i>	„Nakkuse leviku tõkestamine on kindlasti vajalik ning haiglate ülekoormuse vähendamine on piirangu legitiimne eesmärk“.
nakkushaigus	<i>infectious disease</i>	nakkuse teel leviv haigus, infektsioonhaigus	Õiguskantsler.ee (27.04.2022). <i>Arvamus nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (536 SE) kohta.</i> EKSS	„Seadust on küll aja jooksul uuendatud, kuid sellest puudub terviklik ja kaasajastatud kontseptsioon nakkushaiguste levikuga kaasnevate ohtude tulemusliku ennetamise ja tõrjumise kohta“.
nakkuskolle	<i>focus of infection</i>	nakatumise tekkekoht	Tartu Postimees (10.04.2020). <i>Nakkuskolle Tabiveres. Koroonaviirus on 13 sotsiaalkeskuse hoolealusel ja kolmel töötajal.</i> Quora (21.05.2018). <i>What is the meaning of foci of infection?</i>	„Tartu vallavanem Jarno Laur teatas täna keskpäeval sotsiaalmeedia vahendusel, et Tabivere sotsiaalkeskuses ja alevikus laiemalt on nakkuskolle“.
nakkusoht	<i>infection risk</i>	oht nakatuda	Kliimaministeerium (05.04.2020). <i>Keskkonnaministeeriu</i>	„Eriolukorra ajal soovitame püsida kodus ja kui vähegi

			<p><i>m tuletab meelde: prügi koht ei ole lõkkes.</i></p> <p>EKSS</p>	<p>võimalik, oodata jäätmejaama või avaliku pakendikonteineri külastamisega, kuniks nakkusoht on möödas!“</p>
nakkusohtlikkus	<i>infectiousness</i>	haiguse võime levida ühelt inimeselt teisele, eriti õhu kaudu	<p>Terviseamet (15.09.2016). <i>Soovitused nakkushaiguste leviku ennetamiseks Lastetasutustes.</i></p> <p>Oxford Advanced Learner's Dictionary</p>	<p>“Muude haigusseisundite ja nakkushaiguste korral tuleb järgida lapse nakkusohtlikkuse perioodi, mille alusel on võimalik otsustada, kui kaua peab laps olema eraldatud lastetasutusest ning millal võib laps minna lastetasutusse pärast nakkushaiguse põdemist”.</p>
ohutusmeetmed	<i>safety measures</i>	ohu eest kaitsmise tagamiseks võetud meetmed	<p>Riigi Teataja (17.01.2020). <i>Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded.</i></p> <p>Collins Dictionary</p>	<p>“Sõltuvalt valitud töövahendi liigist peab tööandja kindlaks määrama asjakohased ohutusmeetmed“.</p>
omikroni alavariant	<i>omicron subvariant</i>	omikroni viiruse alatüübid, millel on täiendavaid mutatsioone, mida algses variandis ei leitud, kuid nad on suhteliselt sarnased, et neid ei saaks pidada täiesti erinevateks variantideks	<p>ERR (04.06.2022). Omikroni alavariant põhjustas Portugalis uue koroonalaine.</p> <p>Dictionary.com</p>	<p>“Portugalisis on omikroni alavariant BA.5 tekitanud uue nakatunute ja haiglaravi vajavate inimeste laine ning see on murelikuks muutnud ka teised Euroopa riigid, kirjutab The Guardian”.</p>
omikrontüvi	<i>omicron strain</i>	Koroonaviiruse variant, mis levib kergemini kui algne SARS-CoV-2 viirus	<p>Kriis.ee (19.12.2021). Koroonaviiruse omikrontüvi levib Eesti-siseselt.</p>	<p>„Esialgsetel andmetel võib omikrontüvega nakatunute arv plahvatuslikult</p>

			Yale Medicine (01.09.2023). <i>Omicron, Delta, Alpha, and More: What To Know About the Coronavirus Variants.</i>	kasvada vaid loetud päevadega ja sarnast trendi näeme ka Eestis“.
pandeemia	<i>pandemic</i>	väga laialdast ala, vahel kogu maailma haarav taud, laustaud.	ERR (25.03.2024). Pandeemia ajal kodusesse sulgunud inimesed lasid loomadel vabamalt liikuda. EKSS	„Koroonaviiruse pandeemia seiskas mõneks ajaks pea kogu elu“.
patsiendi jälgimine	<i>patient tracing</i>	sekkumine patsientide seisundi tuvastamiseks ja lahendamiseks	Tervisekassa (2023). <i>Eesti riskipõhise ravijuhtimise juhend.</i> NIH (06.06.2019). <i>Implementation and outcomes of a patient tracing programme for HIV in Trinidad and Tobago.</i>	„Sellisteks tegevusteks võivad olla näiteks patsiendi jälgimine peale haiglaravi; eriarstile suunamiste ja uuringute tulemuste jälgimine; ravijuhendite jälgimine perearstide poolt; ravimite sobivuse kontroll ja tarvitamise tagamine; ning kroonilise haigusega patsientidega järjepideva kontakti omamine“.
piirangud avalikus ruumis	<i>public space restrictions</i>	piirangud, mis on kehtestatud ruumi teatud toimingute vältimiseks	Viirumaa Teataja (25.03.2020). <i>Riik rakendab olulised piirangud avalikus ruumis liikumiseks.</i> Wikipedia (11.01.2004). <i>Public space</i>	“Eriolukorra juhi peaminister Jüri Ratase sõnul kehtestab valitsus 25. märtsist olulised piirangud avalikus ruumis liikumisele”.
piirangute leevendamine	<i>easing of restrictions</i>	kui piiranguid vähendatakse kraadi, kiiruse või intensiivsuse osas.	Õhtuleht (02.06.2020). <i>Tartu ülikooli uuring: piirangute leevendamine on olnud õigustatud.</i> Collins Dictionary	„Eriolukorra lõpetamine ja piirangute leevendamine ei ole kaasa toonud koroonaviiruse levimuse kasvu, mis näitab, et piirangute

				järkjärguline ja kontrollitud leevendamine on põhjendatud," sõnas Tartu Ülikooli professor Ruth Kalda“.
rahvatervise kaitse	<i>public health protection</i>	elanikkonna kaitsmine ekspertnõustamise ja tõhusa koostöö kaudu nakkushaiguste tuvastamiseks, ennetamiseks ja leevendamiseks	Kriis.ee (14.05.2020). <i>Valitsus toetas Balti riikide ühisavaldust rahvatervise paremaks kaitseks pärast omavahelist piiride avamist.</i> Oxford Academic	„Valitsus kiitis istungiotsusena heaks Balti riikide terviseministrite ühisavalduse rahvatervise kaitse kohta COVID-19 leviku kontrollimiseks seoses reisipiirangute kaotamisega Balti riikides“.
ravimite arendamine	<i>drug development</i>	kogu uue ravimi või seadme turule toomise protsess	Eesti Proviisorite Koda (23.04.2017). <i>Meist.</i> NIH (22.04.2024). <i>Our Impact on Drug Discovery and Development.</i>	„Proviisori tööks on kvaliteetse ravimiabi korraldamine ja pakkumine, terviseprobleemide/h aiguste ennetamine, ravimite arendamine ja tootmine, farmatseutilise hoole ja kliinilise farmaatsia teenuse korraldamine ja pakkumine, farmaatsiahariduse ja farmaatsiaeriala arendamine“.
raviprotokoll	<i>treatment protocol</i>	kirjalikud juhised, mis pakuvad haigla personalile lähenemisviisi patsientide sageli esinevatele probleemidele	Tartu Ülikooli Kliinikum (26.06.2020). <i>Kliinikum koolitab insuldiprojekti raames haiglate õendusjuhte.</i> Law Insider (2023). <i>Treatment protocol definition.</i>	„Tartu Ülikooli Kliinikumi insuldiõed viisid läbi haiglate õendusjuhtidele suunatud koolituse, mille eesmärk oli tutvustada kliinikumi insuldiõdede poolt välja töötatud insuldispetsiifilist raviprotokolli“.

reisipiirangud	<i>travel restrictions</i>	Piirangud, mis keelavad inimestel kuhugi reisida	Delfi (07.02.2022). <i>AMMENDAV ÜLEVAADE Täna leeveneb hulk koroonapiiranguid. Vaata, mis täpselt muutub!</i> Cambridge Dictionary	„Alates tänasest muutuvad laste ja tervishoiuteenuse osutajate karantiinireeglid ning üldised reisipiirangud“.
respiraatormask	<i>respirator mask</i>	hingamisteede kaitseade, mis on loodud õhus lendlevate osakeste väga tõhusat filtreerimiseks	Õhtuleht (01.04.2020). <i>ÜLEVAADE: kust ja kui palju riik isikukaitsevahendeid hangib?</i> FDA (29.09.2023). <i>Update: Recommendations for Certain O&M Halyard Surgical N95 Respirators, Surgical Masks, and Pediatric Face Masks: FDA Safety Communication.</i>	„Nendes tellimustes on sees respiraatormaskid, kirurgilised maskid, kindad, kaitseprillid ja kitlid“.
riskirühm	<i>risk group</i>	rahvastikurühm, kellel on suur tõenäosus millessegi haigestuda v. kellel avaldub mingi tervisehäire tavalisest märksa sagedamini	Terviseamet (20.04.2020). <i>Õöpäevaga lisandus 7 COVID-19 positiivset tulemust.</i> EKSS	„COVID-19 viirusest põhjustatud nakkushaiguse üks enim ohustatud riskirühm on vanemaelised ning krooniliste haigustega inimesed“.
riskitsoon	<i>risk zone</i>	ala, mida mõjutab teatud oht	Postimees (28.03.2020). <i>Inimesed kriisi eesliinil.</i> NIH (28.06.2022). <i>Spatial variation of COVID-19 morbidity status and identification of risk zone in Tamil Nadu (India) during first wave.</i>	„Esmase paanika ajal oli päris raske, nüüd on pinge langenud, küllastajaid on juba vähem. Käige apteegis vaid siis, kui on tõesti ravimipuudus, apteek on praegu vanematele inimestele riskitsoon“.
sotsiaalne distantseerumine	<i>social distancing</i>	teiste inimestega ohutu või sobiva füüsilise	Õhtuleht (28.04.2020). <i>Uuring: sotsiaalne distantseerumine pole inimeste</i>	„Eesti inimesed armastavad liikumst ning sotsiaalne distantseerumine ei

		distsantsi hoidmine	<i>sportimisharjumusi muutnud.</i> Dictionary.com	ole sportimisharjumusi märgatavalt muutnud, selgub värskest uuringust“.
superlevitaja	<i>super-spreader</i>	keegi, kes nakatab haigusega palju rohkem inimesi kui enamik teisi nakatunuid	Postimees (17.05.2022). <i>Põhja-Koreas vohab koroonaviirus</i> Cambridge Dictionary	„Diktaatorliku riigi pealinnas, Pyongyangis 25. aprillil peetud militaarparaad on nimetatud Omicron-tüve superlevitaja ürituseks“.
sümptomaatiline	<i>symptomatic</i>	mingi teise haigusega seotud, sekundaarne	Terviseamet (27.11.2023). <i>Eesti Infektsioonhaiguste Seltsi soovitusel COVID-19 isolatsiooni lõpetamiseks haiglaravi patsientidel.</i> EKSS	„Isolatsiooni kestus sümptomaatilisel patsiendil, kellel on COVID-19 kerge haiguse kuluga, on vähemalt 5 päeva ja lisaks peab patsient olema 24 tundi palavikuvaba ilma palaviku alandava ravimita ning hingamisteede sümptomid peavad olema taandumas“.
sümptomivaba	<i>symptom-free</i>	kui tervislik seisund ei põhjusta märgatavaid sümptomeid, mis viitaksid haigestumisele	Facebook (27.04.2020). <i>Eesti Päevaleht.</i> Verywell Health (20.03.2024). <i>What It Means to Be Asymptomatic.</i>	„Sümptomivaba koroonapõdemine võib olla laiaulatuslikum, kui arvatud“.
teadusnõukoda	<i>science council</i>	organisatsioon, mis pakub teaduses töötavatele töötajatele kvaliteedi tagamise süsteemi	Kriis.ee (16.05.2023). <i>Teadusnõukoda.</i> The Science Council (2024). <i>About the Science Council.</i>	„Eriolukorra valitsuskomisjon kutsus 20. märtsil 2020 kokku teadusnõukoja, mille eesmärk oli koguda ja analüüsida ekspertinfot ning anda valitsusele nõu COVID-19 pandeemia ajal“.
terviseamet	<i>health agency</i>	teatud riigi valitsus- või	Postimees Majandus (27.12.2022). <i>Aasia aktsiaturud on Hiina</i>	„Hiina terviseamet teatas ka seda, et COVID-19 pole

		ametlik terviseasutus	<i>reisileevenduste tõttu optimistlikud.</i> Law Insider (2023). <i>Health care agency definition.</i>	enam nii nakatav kui varem ja on muutumas tavapäraseks haiguseks“.
tervisekontrollid piiril	<i>health checks at the border</i>	reisijate tuvastamine pärast karantiiniperioodi	ERR (23.03.2020). <i>Euroopa Komisjon kutsus riike kaubavedudele rohelisi koridore kehtestama.</i> IJTMGH ¹² (2024). <i>The Role of Travel Medicine in Managing Future Pandemics: Lessons Learned from Global Infectious Disease Outbreaks.</i>	„Tervisekontrollid piiril oleks kasulikud viiruse leviku takistamiseks, aga need peaksid olema korraldatud selliselt, et kaupade vaba liikumine ei peatuks,“ ütles von derra Leyen“.
tervisekriis	<i>health crisis</i>	mis tahes kriis või tõsine vahejuhtum, mis tuleneb inimese, looma, taime, toidu või keskkonna päritolu ohust	ERR (09.06.2021). <i>Irja Lutsar: maailm polnud suureks tervisekriisiks valmis.</i> Law Insider (2023). <i>Health crisis definition.</i>	„Kuna tegu oli tervisekriisiga, kaasasid mitmete riikide valitsused otsustusprotsessides meditsiiniteadlasi, aitamaks leida lahendusi kriisile“.
terviseaseire	<i>health monitoring</i>	kliinilise uuringu edenemise pidev järelvalve	Daily News Hungary (01.03.2021). <i>Milline roll on vaktsiinipassil koroonaviirusevastases võitluses?</i> Safeopedia (08.06.2017). <i>Health Monitoring.</i>	„Tundlike terviseandmete andmine ametiasutustele – nagu piirivalveametnikud, politseinikud, tööandjad või koolihaldurid – tekitab kohe tõsiseid privaatsusriske ja ähvardab aja jooksul muutuda püsivamaks terviseaseire infrastruktuuriks“.
tervishoiusüsteem	<i>healthcare system</i>	inimeste, asutuste ja ressursside organisatsioon, mis pakub	Tervisekassa (24.04.2024). <i>Tervishoiusüsteemi korraldus Eestis.</i>	„Eesti tervishoiusüsteem on üles ehitatud kohustuslikule, solidaarsuse

¹² International Journal of Travel Medicine and Global Health

		tervishoiuteenus eid sihtrühmade tervisevajaduste rahuldamiseks	Wikipedia (09.03.2008). <i>Health system.</i>	põhimõttest lähtuvale ravikindlustusele“.
tervishoiuteenuste kättesaadavus	<i>accessibility of healthcare services</i>	võimalus saada tervishoiuteenus eid, nagu haiguste, ja muude tervist mõjutavate seisundite ennetamine, diagnoosimine, ravi ja juhtimine	Sotsiaalministeerium (19.01.2024). <i>Tervishoiuteenuste kvaliteet.</i> University of Missouri School of Medicine (14.07.2020). <i>Health care access.</i>	„Tervisekassasse võib pöörduda, kui ollakse rahulolematud tervishoiuteenuste kättesaadavusega (ravijärjekorrad, rahastamine) ning juhul, kui on küsimus või soov anda tagasisidet tervishoiuteenuse, ravimi, meditsiiniseadme, töövõimetuslehe ja/või ravikindlustuse korraldamise kohta“.
testimiskeskus	<i>testing center</i>	koht, kus testimine hõlmab proovide analüüsimist, et hinnata SARS- CoV-2 praegust või varasemat esinemist	Synlab (04.06.2020). Nüüdsest saab testida koroonaviiruse läbipõdemist. Wikipedia (01.11.2020). <i>COVID- 19 testing in the United States.</i>	„Selleks saab proovi anda saatekirja alusel avalikes mobiilsetes testimise punktides üle Eesti või tasulise teenusena Tallinnas SYNLABi Veerenni majas esimesel korrusel, kuhu ehitati Eesti Näituste abil koroonaviiruse ajutine testimiskeskus“.
testimisstrateegia	<i>testing strategy</i>	kohandatud plaan, mis kirjeldab samme ja tegureid, et tagada testimise tõhus läbiviimist	Sotsiaalministeerium (12.2021). <i>SARS-CoV- 2 testimisstrateegia.</i> Johns Hopkins Center for Health Security (07.05.2023). <i>COVID- 19 Testing: The Basics.</i>	„Testimisstrateegia peab olema paindlik ja kohaldatav epidemioloogilise olukorra, leviku kiiruse, rahvastiku dünaamika ja ressurssidega“.
testi positiivsus	<i>test positivity</i>	protsent kõigist tehtud koroonaviiruse testidest, mis on	Tartu Ülikool Peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut (2022). <i>Kõrge riskiga HPV levimus ja</i>	“Kõrge riskiga HPV testi positiivsus 30– 33-aastaste naiste seas, Eesti 2021”.

		tegelikult positiivsed	<i>sellega seotud tegurid sõehuringut alustavate 30–33-aastaste naiste hulgas.</i> Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health (15.12.2022). <i>Track Trends in COVID-19 Cases and Tests.</i>	
tõhustusdoos	<i>booster dose</i>	vaktsiini täiendav süst, mida tehakse varasema annusega saadud immuniseerimise säilitamiseks	Kriis.ee (27.11.2023). <i>Vaktsineerimine Eestis.</i> Dictionary.com	„Tõhustusdoosi saab teha, kui viimasest vaktsineerimisest või COVID-19 läbipõdemisest on möödunud enam kui kuus kuud“.
vaktsiini kõrvaltoimed	<i>vaccine side effects</i>	vaktsiini sekundaarsed, tavaliselt soovimatud toimed	Kriis.ee (27.11.2023). <i>COVID-19 vaktsiinid.</i> Oxford Languages	„Kõrvaltoimed võivad tekkida peale esimest või teist doosi“.
vaktsiini tõhusus	<i>vaccine efficacy</i>	mõõt, kui palju vaktsiin vähendas haigestumise riski	Postimees (06.10.2021). <i>Pfizeri vaktsiini tõhusus väheneb ajaga, kaitse raske haigestumise vastu püsib.</i> WHO (14.06.2021). <i>Vaccine efficacy, effectiveness and protection.</i>	„Kui kuu aega pärast vaktsineerimiskuuri lõppu oli Pfizeri vaktsiini tõhusus Covid-19 nakatumise ennetamisel 88 protsenti, siis kuus kuud pärast teise kaitseüsti saamist langes see 47 protsendini“.
vaktsiinikõhklus	<i>vaccine hesitancy</i>	viitab viivitamisele ohutute vaktsiinide vastuvõtmisel või sellest keeldumisel hoolimata vaktsineerimiste enuste kättesaadavusest	Facebook (07.03.2020). <i>Euroopa Komisjoni esindus Eestis.</i> WHO (18.08.2015). <i>Vaccine hesitancy: A growing challenge for immunization programmes.</i>	„Kui paljudele oleks see kergendus, siis paraku tõstab nii Euroopas kui ka mujal maailmas üha enam pead vaktsiinikõhklus“.
vaktsiinimüüdid	<i>vaccine myths</i>	COVID-19 ja muude vaktsiinidega seotud	Reddit (2023). <i>Levinud COVID-19 vaktsiinimüüdid selgitatud.</i>	„Käesolevas artiklis käsitletakse kõige levinumaid COVID-19 vaktsiinimüüte ja

		valeinformatsioon	NIH (30.07.2021). <i>COVID-19 vaccine hesitancy: misinformation and perceptions of vaccine safety.</i>	nendega seotud fakte“.
vaktsiinitarned	<i>vaccine supplies</i>	vaktsiinide hankimisega seotud etappide, protsesside, seadmete, sõidukite ja asukohtade süsteem	Vaktsineeri.ee (09.01.2021). <i>Eestis on COVID-19 vastu esimese doosiga vaktsineeritud enam kui 10 000 inimest.</i> NIH (22.09.2023). <i>Understanding the Relationship between Vaccine Supply Dead Space and Wasted COVID-19 Vaccine Doses.</i>	„Kuigi esimesed vaktsiinitarned on olnud oodatust väiksemad, on praeguseks vaktsineeritud esimese doosiga valdav osa perearstikeskuste töötajatest, ligikaudu 30 protsenti haiglavõrgu arengukava haiglate töötajatest ning ka esimeste hooldekodude elanikud ja töötajad“.
vaktsiinitootja	<i>vaccine manufacturer</i>	ettevõtte, mis toodab müügiks vaktsiine	Sotsiaalministeerium (22.06.2021). <i>Eesti ühineb vaktsiinitootja Valneva lepinguga.</i> Oxford Languages	„Vaktsiinitootja Valneva soovib jõuda COVID-19 haiguse vastase vaktsiiniga Euroopa Liidu müügiloani 2022. aasta alguses“.
vaktsiinivastane liikumine	<i>anti-vaccination movement</i>	organiseeritud tegevus, mille eesmärk on suurendada vaktsiini kõhklust levitades sageli desinformatsiooni	Õhtuleht (03.08.2021). <i>TERRORIAKT: Poolas süüitas kurjategija vaktsineerimiskeskuse.</i> Wikipedia (07.10.2023). <i>Anti-vaccine activism.</i>	„Vaktsiinivastane liikumine on aktiivne ja lärmakas Poolaski ning seal on asi ka teravaks läinud, näiteks juuli lõpus, kui rühm vaktsiinivastaseid üritas Varssavi lähedal vaktsineerimispunkti sisse tungida“.
vaktsineerimine	<i>vaccination</i>	lihtne, ohutu ja tõhus viis kaitsta teid kahjulike haiguste eest, enne kui nendega kokku puutuda	Kriis.ee (27.11.2023). <i>Vaktsineerimine Eestis.</i> WHO (2022). <i>Vaccines and immunization.</i>	„COVID-19 vastu vaktsineerimisega saame liikuda tagasi normaalse elukorralduse suunas“.

vaktsineerimisjärgne jälgimine	<i>post-vaccination monitoring</i>	seire, et hinnata vaktsineerimisrežiimide ja -programmi toimimist	Delfi (21.02.2021). <i>103 HEATEGIJAT / Koroonaviiruse võitlustandril seisavad esireas just nemad.</i> NIH (04.08.2021). <i>Post-vaccination Monitoring to Assess Foot-and-Mouth Disease Immunity at Population Level in Korea.</i>	„2020. aasta lõpus lisandus tööülesannete hulka ka vaktsineerimise korraldamine, sh vaktsineeritavate nõustamine ja vaktsineerimisjärgne jälgimine“.
vaktsineerimiskampaania	<i>vaccination campaign</i>	kohaletoiemetamise strateegia, mida kasutatakse ühe või mitme vaktsiiniga kiiresti suure hulga laste/inimesteni jõudmiseks	Tartu Postimees (18.03.2021). <i>Vilja Kohler: aga miks peab vaktsineerimata müüja võitlema jobudega?</i> WHO (04.06.2022). <i>Essential Programme on Immunization.</i>	„Kogu Eesti täitub kohe suure vaktsineerimiskampaaniaga“.
vaktsineerimisandmed	<i>vaccination record</i>	tervisedokumendid, mis sisaldavad teavet vaktsineerimise kuupäevade ja annuste kohta	Postimees Maailm (16.02.2021). <i>Kaitsepookimine Iisraelis kinnitas Pfizeri vaktsiini tõhusust.</i> NIH (16.02.2021). <i>COVID Vaccination Record.</i>	„Iisraeli viimased vaktsineerimisandmed näitavad 94-protsendilist langust sümptomaatilistes Covid-19 juhtumites 600 000 inimese seas, kes on saanud kaks doosi Pfizer-BioNTechi vaktsiini“.
vaktsineerimisstrateegia	<i>vaccination strategy</i>	strateegia, mida kasutatakse suure hulga laste/inimestega kiireks jõudmiseks ühe või mitme vaktsiiniga	ERR (02.08.2021). <i>Mari-Liis Jakobson: sumamine läbi koroonakriisi.</i> WHO (22.07.2022). <i>Global COVID-19 Vaccination Strategy in a Changing World: July 2022 update.</i>	„Kuigi riikliku vaktsineerimisstrateegia dokument on ideaalist kaugel ja ei vasta ammendavalt kõigile küsimustele, on teatud hetkedel kõigi mõjude detailsest lahtikirjutamisest olulisem elluviimine, sedastab Mari-Liis Jakobson Vikerraadio päevakommentaaris“

vaktsineerimisvastane	<i>anti-vaxxer</i>	isik, kes on vastu mõne või kõigi vaktsiinide, vaktsineerimist nõudvate määruste või tavaliselt mõlema kasutamise vastu	Õhtuleht (18.02.2022). <i>Vaktsineerimisvastane Clapton nakatus Covidiga ja peab kontserte ära jätma.</i> Merriam-Webster	„Vaktsineerimisvastaste sõnavõtude poolest tuntud rokilegend Eric Clapton haigestus koroonatõppe ja peab seetõttu mitu Euroopa kontserti ära jätma“.
vastunäidustus	<i>contraindication</i>	seisund (olukord või tegur), mis on põhjus, miks mitte võtta teatud arstiabi, kuna see võib patsiendile põhjustada	Terviseamet (29.10.2021). <i>Juhend arstile COVID-19 vastase vaktsineerimise vastunäidustuste käsitlemiseks ja tõendamiseks.</i> Wikipedia (24.09.2004). <i>Contraindication.</i>	„COVID-19 vaktsiiniga vaktsineerimise järgselt ilmnunud anafülaktiline reaktsioon on vastunäidustus sama vaktsiini uuesti manustamiseks“.
viirusekandja	<i>virus carrier</i>	viirusega nakatunud inimene, kellel ei teki sümptomeid	Sisekaitseakadeemia (24.01.2021). COVID-19 Korduma kippuvad küsimused. NIH (2022). <i>Defining virus-carrier networks that shape the composition of the mosquito core virome of a local ecosystem.</i>	„Diagnoositud viirusekandja või lihtsalt tõbine inimene peab püsima kodus ja hoiduma lähikontaktidest teiste inimestega, sõltumata sellest, kas tal on olemas mingi mask või mitte“.
viirusemutatsioon	<i>virus mutation</i>	kui kaks erinevat, kuid omavahel seotud viiruse tüve nakatavad peremeesrakku samal ajal	ERR Novaator (28.10.2020). <i>Koroonaviiruse uus vorm soodustab haiguse laialdast levikut.</i> Pfizer (21.01.2022). <i>How Do Viruses Mutate and What it Means for a Vaccine?</i>	„Pei-Yong Shi ja tema kolleegide teadlasrühm uuris viiruse mutatsiooni mõju hamstrite peal“.
viirusevariantide levik	<i>spread of virus variants</i>	kuidas haigus levib inimpopulatsioonis pikka aega ja muutub pandeemiaks	Delfi Maailm (12.02.2021). <i>Lõuna-Aafrikast pärit ülinakkav viirusetüvi trotsib ka vaktsiine. Õnneks mitte kõiki.</i>	„Uute viirusevariantide levik näitab selle plaani ohte“.

			ResearchGate (02.2022). <i>Epidemiological theory of virus variants.</i>	
viirushooaeg	<i>virus season</i>	igal aastal korduv periood, mida iseloomustab viirusepuhangu levimus	Terviseamet (02.05.2023). <i>Terviseamet lõpetas COVID-19 hädaolukorra ohu lahendamise.</i> Wikipedia (15.12.2005). <i>Flu season.</i>	„Samas ei ole võimalik täpselt ennustada, milliseks kujuneb sügisene viirushooaeg ning seetõttu jätkab Terviseamet olukorra jälgimist“.
viroloog	<i>virologist</i>	meditsiiniteadlane või teadlane, kes uurib viiruseid ja nende põhjustatud haigusi	Õhtuleht (10.01.2021). <i>KOROONA VÕTAB RAJALT MAHA KA NOORI Viroloog Irja Lutsar: „Siiani pole selge, miks üks põeb sümptomiteta, aga teisel kulgeb haigus väga raskelt“.</i> Dictionary.com	„Viroloog Irja Lutsar on samuti tähele pannud, et seekord põevad inimesed koroonat sümptomitega ja mõned on päris tõsiselt haiged“.
viroloogiline testimine	<i>virological testing</i>	mõõdab infektsiooni tulemusena toodetud valkude või polüproteiinide vastaseid spetsiifilisi antikehi	Apretude, INN-cabotegravir (2023). <i>Ravimi omaduste kokkuvõte.</i> NIH (2023). <i>Novel Software for High-level Virological Testing: Self-Designed Immersive Virtual Reality Training Approach.</i>	„Pärast esmast analüüsi viidi läbi laiendatud retrospektiivne viroloogiline testimine, et paremini iseloomustada HIV-infektsioonide tekkeaega“.
võimalikud tüsistused	<i>potential complications</i>	võimalikud probleemid, mis võivad ilmned ravi või protseduuri ajal või pärast seda	Vaktsineeri.ee (18.03.2020). <i>Haigused.</i> Balumed.com (07.02.2024). <i>Potential complications.</i>	„Kõhutüüfuse võimalikud tüsistused on maksa, ajukelmete, neerude, südamelihase, liigeste ja süljenäärmete põletikud“.
üldine vaktsineerimine	<i>mass vaccination</i>	immuniseerimine suurele hulgale inimestele ühes	Eesti Päevaleht (10.02.2021). <i>Maris Jesse:</i>	„Kuna pole teada, millised on teise kvartali

		või mitmes kohas lühikese aja jooksul	<i>üldvaksineerimine mais on jõus.</i> NIH (2023). <i>COVID-19 vaccination in the mass vaccination center: clinical practice and effectiveness analysis.</i>	vaktsiinikogused, ei saa öelda, kas üldine vaksineerimine algab n-ö suure pauguga või avatakse võimalus järk-järgult“.
--	--	---------------------------------------	---	--

Tabel 2. Koroonaviirusega seotud liitsõnade, liitsõnade ja sõnaühendite tabel

Värvid: ■ — liitsõna ■ — liitsõna ■ — sõnaühend

S — sõna/sõnaühend

S eesti keeles	S inglise keeles	Sõnavaraüksus eesti keeles	Sõnavaraüksus inglise keeles
antikehad	<i>antibodies</i>	liitsõna	liitsõna
asümptomaatiline kulg	<i>asymptomatic course</i>	sõnaühend	sõnaühend
desinfitseerimisjaam	<i>disinfection station</i>	liitsõna	sõnaühend
desinfitseerimisvahend	<i>disinfectant</i>	liitsõna	liitsõna
eesliinitöötaja	<i>frontline worker</i>	liitsõna	sõnaühend
ekspert hinnangud	<i>expert assessments</i>	liitsõna	sõnaühend
eneseisolatsioon	<i>self-isolation</i>	liitsõna	liitsõna
ennetusmeetmed	<i>preventive measures</i>	liitsõna	sõnaühend
epideemia laine	<i>epidemic wave</i>	sõnaühend	sõnaühend
epidemioloogilised uuringud	<i>epidemiological studies</i>	sõnaühend	sõnaühend
eriolukord	<i>state of emergency</i>	liitsõna	sõnaühend
esmaste sümptomite ilmumine	<i>onset of initial symptoms</i>	sõnaühend	sõnaühend
haiglate ülekoormus	<i>hospital overload</i>	sõnaühend	sõnaühend
haiguselevik	<i>spread of disease</i>	liitsõna	sõnaühend
haigusjuhtum	<i>case of illness</i>	liitsõna	sõnaühend
haiguspuhang	<i>disease outbreak</i>	liitsõna	sõnaühend
hoiatuse tase	<i>alert level</i>	sõnaühend	sõnaühend
immuunsuspass	<i>immunity passport</i>	liitsõna	sõnaühend
immuunvastus	<i>immune response</i>	liitsõna	sõnaühend
isikukaitsevahendid	<i>personal protective equipment</i>	liitsõna	sõnaühend
kaitsemask	<i>protective mask</i>	liitsõna	sõnaühend
karantiin	<i>quarantine</i>	liitsõna	liitsõna
karantiini ala	<i>quarantine zone</i>	sõnaühend	sõnaühend
karantiinijärgne	<i>post-quarantine</i>	liitsõna	liitsõna
karantiiniperiood	<i>quarantine period</i>	liitsõna	sõnaühend

kaugtöö	<i>remote work</i>	liitsõna	sõnaühend
kiire antigeentest	<i>rapid antigen test</i>	sõnaühend	sõnaühend
kliiniline uuring	<i>clinical trial</i>	sõnaühend	sõnaühend
kogukonna levik	<i>community spread</i>	sõnaühend	sõnaühend
kogunemiskeeld	<i>gathering ban</i>	liitsõna	sõnaühend
kollektiivne immuunsus	<i>herd immunity</i>	sõnaühend	sõnaühend
kontaktide piiramine	<i>contact limitation</i>	sõnaühend	sõnaühend
kontaktijälgimine	<i>contact tracing</i>	liitsõna	sõnaühend
kontaktivaba	<i>contactless</i>	liitsõna	liitsõna
kontaktivaba teenus	<i>contactless service</i>	sõnaühend	sõnaühend
kriisijuhtimiskeskus	<i>crisis management center</i>	liitsõna	sõnaühend
kriisimeeskond	<i>crisis team</i>	liitsõna	sõnaühend
lähikontaktne	<i>close contact</i>	liitsõna	sõnaühend
maskikohustus	<i>mask mandate</i>	liitsõna	sõnaühend
meditsiinilised kindad	<i>medical gloves</i>	sõnaühend	sõnaühend
nakatumise statistika	<i>infection statistics</i>	sõnaühend	sõnaühend
nakatumiskordaja	<i>infection rate</i>	liitsõna	sõnaühend
nakkusahel	<i>chain of infection</i>	liitsõna	sõnaühend
nakkuse allikas	<i>source of infection</i>	sõnaühend	sõnaühend
nakkuse leviku tõkestamine	<i>prevention of infection spread</i>	sõnaühend	sõnaühend
nakkushaigus	<i>infectious disease</i>	liitsõna	sõnaühend
nakkuskolle	<i>focus of infection</i>	liitsõna	sõnaühend
nakkusoht	<i>infection risk</i>	liitsõna	sõnaühend
nakkusohtlikkus	<i>infectiousness</i>	liitsõna	liitsõna
ohutusmeetmed	<i>safety measures</i>	liitsõna	sõnaühend
omikroni alavariant	<i>omicron subvariant</i>	sõnaühend	sõnaühend
omikrontüvi	<i>omicron strain</i>	liitsõna	sõnaühend
pandeemia	<i>pandemic</i>	liitsõna	liitsõna
patsiendi jälgimine	<i>patient tracing</i>	sõnaühend	sõnaühend
piirangud avalikus ruumis	<i>public space restrictions</i>	sõnaühend	sõnaühend
piirangute leevendamine	<i>easing of restrictions</i>	sõnaühend	sõnaühend

rahvatervise kaitse	<i>public health protection</i>	sõnaühend	sõnaühend
ravimite arendamine	<i>drug development</i>	sõnaühend	sõnaühend
raviprotokoll	<i>treatment protocol</i>	liitsõna	sõnaühend
reisipiirangud	<i>travel restrictions</i>	liitsõna	sõnaühend
respiraatormask	<i>respirator mask</i>	liitsõna	sõnaühend
riskirühm	<i>risk group</i>	liitsõna	sõnaühend
riskitsoon	<i>risk zone</i>	liitsõna	sõnaühend
sotsiaalne distantseerumine	<i>social distancing</i>	sõnaühend	sõnaühend
superlevitaja	<i>super-spreader</i>	liitsõna	liitsõna
sümptomaatiline	<i>symptomatic</i>	liitsõna	liitsõna
sümptomivaba	<i>symptom-free</i>	liitsõna	liitsõna
teadusnõukoda	<i>science council</i>	liitsõna	sõnaühend
terviseamet	<i>health agency</i>	liitsõna	sõnaühend
tervisekontrollid piiril	<i>health checks at the border</i>	sõnaühend	sõnaühend
tervisekriis	<i>health crisis</i>	liitsõna	sõnaühend
terviseeire	<i>health monitoring</i>	liitsõna	sõnaühend
tervishoiusüsteem	<i>healthcare system</i>	liitsõna	sõnaühend
tervishoiuteenuste kättesaadavus	<i>accessibility of healthcare services</i>	sõnaühend	sõnaühend
testimiskeskus	<i>testing center</i>	liitsõna	sõnaühend
testimisstrateegia	<i>testing strategy</i>	liitsõna	sõnaühend
testi positiivsus	<i>test positivity</i>	sõnaühend	sõnaühend
tõhustusdoos	<i>booster dose</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsiini kõrvaltoimed	<i>vaccine side effects</i>	sõnaühend	sõnaühend
vaktsiini tõhusus	<i>vaccine efficacy</i>	sõnaühend	sõnaühend
vaktsiinikõhk	<i>vaccine hesitancy</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsiinimüüdid	<i>vaccine myths</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsiinitarned	<i>vaccine supplies</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsiinitootja	<i>vaccine manufacturer</i>	liitsõna	sõnaühend

vaktsiinivastane liikumine	<i>anti-vaccination movement</i>	sõnaühend	sõnaühend
vaktsineerimine	<i>vaccination</i>	lihtsõna	lihtsõna
vaktsineerimisjärgne jälgimine	<i>post-vaccination monitoring</i>	sõnaühend	sõnaühend
vaktsineerimiskampaania	<i>vaccination campaign</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsineerimisandmed	<i>vaccination record</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsineerimisstrateegia	<i>vaccination strategy</i>	liitsõna	sõnaühend
vaktsineerimisvastane	<i>anti-vaxxer</i>	liitsõna	liitsõna
vastunäidustus	<i>contraindication</i>	liitsõna	liitsõna
viirusekandja	<i>virus carrier</i>	liitsõna	sõnaühend
viirusemutatsioon	<i>virus mutation</i>	liitsõna	sõnaühend
viirusevariantide levik	<i>spread of virus variants</i>	sõnaühend	sõnaühend
viirushooaeg	<i>virus season</i>	liitsõna	sõnaühend
viroloog	<i>virologist</i>	lihtsõna	lihtsõna
virooloogiline testimine	<i>virological testing</i>	sõnaühend	sõnaühend
võimalikud tüsistused	<i>potential complications</i>	sõnaühend	sõnaühend
üldine vaktsineerimine	<i>mass vaccination</i>	sõnaühend	sõnaühend